

Priloga 1

PROJEKTNA NALOGA

Naslov projekta

Ukrepi za ohranjanje in izboljšanje stanja ogroženih živalskih vrst in habitatov v Vipavski dolini

Akronim

VIPava

Datum: 09.07.2017

Verzija št: 3

1. Osnovni podatki o operaciji

Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike 2014-2020

Tematski cilj: 6. Ohranjanje in varstvo okolja ter spodbujanje učinkovite uporabe virov

Prednostna os: 6. Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti

Naziv prednostne naložbe: 6.2. Varstvo in obnova biotske raznovrstnosti in tal ter spodbujanje ekosistemskih storitev, vključno z omrežjem NATURA 2000 in zelenimi infrastrukturami

Sklad: ESRR

Statistična regija¹: Goriška regija (SI043)

Obdobje trajanja projekta: 2017-2021

Vrednost investicije / višina skupnih upravičenih stroškov²: vrednosti sta enaki in znašata 3.337.144 €.

¹ Navedite NUTS III statistično regijo.

² Navedite vrednost investicije z DDV (v stalnih cenah) in višino skupnih upravičenih stroškov.

2. Opis partnerstva

Prijavitelj projekta:

Kratka predstavitev prijavitelja (zlasti vloga v projektu ter ključne pristojnosti / reference za aktivnosti, ki so predmet projekta)

ZAVOD ZA RIBIŠTVO SLOVENIJE

Zavod za ribištvo Slovenije (ZZRS) deluje od leta 1961, ko ga je pod imenom Zavod za ribištvo Ljubljana ustanovil Izvršni svet Ljudske skupščine LRS. Leta 2001 ga je Vlada RS preoblikovala v javni zavod.

ZZRS opravlja dejavnosti javne službe na področju sladkovodnega in morskega ribištva. Poleg tega izvaja tudi tržne dejavnosti s področja športno-rekreativnega ribolova in gojitve rib, ter različne raziskovalne in strokovne naloge s področja ribiške biologije.

Ključne naloge s področja sladkovodnega ribištva so:

- vzpostavitev in vodenje celovitega informacijskega sistema ribištva;
- izvajanje monitoringa populacij rib in monitoringa rib kot elementa ekološkega stanja voda;
- priprava predloga programa monitoringa ter metodologije in načina izvajanja monitoringa rib kot elementa ekološkega stanja voda;
- izvajanje ribiškega upravljanja v vodah posebnega pomena, določenih z uredbo vlade in v ribiških okoliših, kjer koncesija ni podeljena;
- posredovanje podatkov monitoringa rib kot elementa ekološkega stanja voda ministrstvu, pristojnemu za vode, zaradi ocenjevanja ekološkega stanja voda;
- priprava strokovnih podlag za določitev meja ribiških območij in ribiških okolišev;
- priprava strokovnih podlag za program upravljanja rib in za podeljevanje koncesij;
- priprava načrta ribiškega upravljanja v ribiških območjih;
- izdelava ribiško-gojitvenih načrtov;
- potrjevanje letnih programov izvajalcev ribiškega upravljanja;
- izdajanje soglasij in strokovnih mnenj.

ZZRS ima številne izkušnje pri izvajanju evropskih projektov. Kot partner je ZZRS sodeloval pri projektu LIFE09 NAT/SI/000374 - WETMAN, LIFE11 NAT/SI/000880-SI Natura 2000 Upravljanje, INTERREG SI-AT – KARAFISH. ZZRS je bil nosilec več nacionalnih ciljno raziskovalnih projektov (CRP). Nazadnje je ZZRS pridobil sredstva CRP za izdelavo strokovnih podlag za ohranjanje habitata in populacije sulca na območju srednje Save.

Projektni partnerji:

Kratka predstavitev projektnih partnerjev (zlasti ključne reference za aktivnosti, ki so predmet projekta)

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VARSTVO NARAVE

Zavod Republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN) je strokovna državna institucija. Ustanovljen je bil leta 1999 z razglasitvijo Zakona o ohranjanju narave, formalno pa je začel delovati januarja 2002. Sestavljen je iz sedmih območnih enot, ki skupaj z osrednjo enoto v Ljubljani, pokrivajo celotno ozemlje Slovenije. Primarno poslanstvo zavoda je ohranjanje slovenske narave, pri čemer posebno skrb namenjajo naravovarstveno najvrednejšim oziroma najbolj ogroženim območjem. ZRSVN je tudi strokovni organ za izvajanje mednarodne konvencije CITES.

Ključne naloge ZRSVN v skladu z Zakonom o ohranjanju narave so:

- zbiranje podatkov o rastlinskih in živalskih vrstah, njihovih habitatih in habitatnih tipih;
- evidentiranje in vrednotenje delov narave ter spremljanje stanja in upravljanje z bazami podatkov o naravnih vrednotah in biotski raznovrstnosti;
- pripravljanje strokovnih predlog za določitev statusa naravnih vrednot in njihovo razvrščanje na vrednote državnega in lokalnega pomena;
- izvajanje ukrepov varstva biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot;
- sodelovanje pri upravljanju z zavarovanimi območji;
- nudenje strokovne pomoči lastnikom naravnih vrednot in lastnikom zemljišč na zavarovanih območjih;
- pripravljanje naravovarstvenih smernic in podajanje strokovnih mnenj s področja ohranjanja narave;
- opravljanje strokovnega nadzora nad izvajanjem naravovarstvenih nalog.

DRUŠTVO ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC SLOVENIJE

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) – BirdLife Slovenia je nacionalna, neprofitna, nevladna naravovarstvena organizacija, ustanovljena leta 1979, s 1000 člani in 24 zaposlenimi. Cilj društva je zaščita ptic in njihovih habitatov, s čimer prispeva k varstvu narave in dobrobiti družbe. DOPPS je slovenski partner organizacije BirdLife International. V skladu z nacionalno zakonodajo ima društvo status delovanja v javnem interesu na področju varstva narave (od leta 2006), varstva okolja (od leta 2009) in raziskav (od leta 2013). DOPPS-ovo strokovno in raziskovalno delo je bilo ključno pri identifikaciji mednarodno pomembnih območij (IBA) in območij Natura 2000 za ptice (SPA) v Sloveniji. Osredotoča se na podrobne raziskave območij, redno spremljanje populacij izbranih vrst ptic na SPA-jih in na spremljanje vrst varstvene pozornosti, revizije IBA, ekološke raziskave, kot tudi na terensko naravovarstveno delo, upravljanje z rezervati in mirnimi conami, izobraževanje in promocijo varstva narave skozi ptice. DOPPS je uspešno izvedel tri projekta LIFE in druge nacionalne ter mednarodne projekte, financirane iz EU strukturnih skladov ter drugih finančnih virov EU. Trenutno društvo kot vodilni partner izvaja en projekt LIFE in sicer »Obnova rečnega ekosistema nižinskega dela Drave v Sloveniji«. DOPPS upravlja s tremi zavarovanimi območji. Društvo redno sodeluje s sorodnimi organizacijami na Balkanu, z njimi prijavlja projekte in jim pomaga krepiti kapacitete, kar je tudi formalna vloga DOPPS-a v omrežju organizacije BirdLife.

DIREKCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VODE

Direkcija Republike Slovenije za vode (DRSV) je organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor. Ustanovljena je bila 29. 8. 2015. Skladno s sprejetimi sklepi Vlade RS so na direkciji združene vse naloge upravljanja na področju voda. Opravlja strokovne, upravne in razvojne naloge na področju upravljanja voda v skladu s predpisi, ki urejajo vode na državni ravni. Cilj je vzpostavitev sistema upravljanja voda, ki omogoča njihovo celostno upravljanje: izkoristiti vodni potencial Slovenije kot razvojno priložnost, upoštevati vodno zmogljivost pri prostorskem načrtovanju ter zmanjševati ogroženost življenj, zdravja in premoženja prebivalcev. Sistem celovitega upravljanja voda je organiziran in kadrovsko pokrit na državni ravni in po porečjih na regionalni in lokalni ravni. Direkcija zagotavlja tudi možnosti za učinkovito izvajanje javnih služb, vodenje investicij ter sodelovanje s stroko in deležniki.

Prednostne naloge so:

- priprava ključnih programskih dokumentov s področja upravljanja voda za učinkovito in pregledno upravljanje voda,
- zagotovitev finančnih in kadrovskih virov,
- sodelovanje pri mednarodnih pogodbah in projektih ter pridobivanje evropskih sredstev s področja upravljanja voda,
- učinkovitejše izvajanje upravnih postopkov na področju upravljanja voda (upravljanje premoženja, dovoljenja za posege v prostor in podeljevanje vodnih pravic),
- priprava strokovnih podlag za zakonske spremembe na področju upravljanja voda,
- izvajanje rednega in investicijskega vzdrževanja vodne infrastrukture,
- priprava in vodenje novih investicij v vodno infrastrukturo za zagotavljanje poplavne varnosti.

OBČINA AJDOVŠČINA

Občina Ajdovščina je bila ustanovljena leta 1994 in ima center v mestu Ajdovščina. Občinska uprava zaposluje 40 ljudi in izvede več deset projektov na leto osredotočeno na upravljanje infrastrukture, razvoj območja, civilno zaščito in projekte, ki se ukvarjajo s prilagajanjem na podnebne spremembe. V zadnjih letih je bila občina udeležena na projektu Risk: upravljanje tveganj skozi inovativen sistem temelječ na znanju, financiran iz finančnega instrumenta civilne zaščite, trenutno pa je občina udeležena na projektih Holistic - Adriatic IPA program, Wind Risk - finančni instrument civilne zaščite in LIFE ViVaCCAdapt – LIFE program. Vsi naštetih projekti in aktivnosti se osredotočajo na razvoj in izvajanje učinkovitih pristopov prilagajanja na podnebne spremembe. Poudariti je treba, da je tesno mednarodno in državno sodelovanje eden izmed temeljnih aktivnosti občine Ajdovščina, saj sta izmenjava dobrih praks in znanj in odprta razprava o priložnostih in izzivih ključna do uspešnega reševanja problemov.

OBČINA MIREN KOSTANJEVICA

Občina Miren-Kostanjevica v okviru ustave in zakona ureja lokalne zadeve javnega pomena. Med drugim skrbi za gospodarski razvoj in pospešuje raziskovalno, kulturno, vzgojno-izobraževalno, športno in društveno dejavnost na svojem območju.

Občina ima izkušnje z upravljanjem in vodenjem projektov, ki so sofinancirani iz EU sredstev in skladov. Največji izvedeni projekt preteklega programskega obdobja je CČN Nova Gorica z izgradnjo kanalizacijskega sistema v Mirnu in regijske CČN. Kot partner je Občina sodelovala v šestih čezmejnih projektih z različnimi tematikami: turizem, kulturna in naravna dediščina, skupno upravljanje območij, kolesarske poti, čistilne naprave, varstvo narave. Občina je bila nosilec projekta Living Fountains, v okviru katerega se je raziskalo dediščino vodnjakov in vode ter obnovilo precejšnje število vodnjakov. Z izgradnjo poti in izobraževalne infrastrukture ima Občina kar nekaj izkušenj, saj je leta 2003 pričela z označevanjem Poti Miru na Krasu. Kasneje je Občina trase zgodovinske dediščine še dodajala in označila nekaj drugih kolesarskih, konjeniških poti in pešpoti. V dosedanjih projektih je Občina pridobila izkušnje z organizacijo delavnic in izobraževanj za lokalno prebivalstvo. Občina že od leta 2008 dalje aktivno sodeluje s krajevnimi skupnostmi pri organizaciji čistilnih akcij. Na Občini je zaposlenih petnajst oseb. Občinskega proračun za leto 2016 znaša 5 mio EUR. Glede na številne izkušnje z izvajanjem EU projektov znotraj programov PHARE, INTERREG in kohezije in povezanostjo z lokalnim prebivalstvom, ne predvidevamo težav za izvajanje načrtovanih projektnih aktivnosti.

MESTNA OBČINA NOVA GORICA

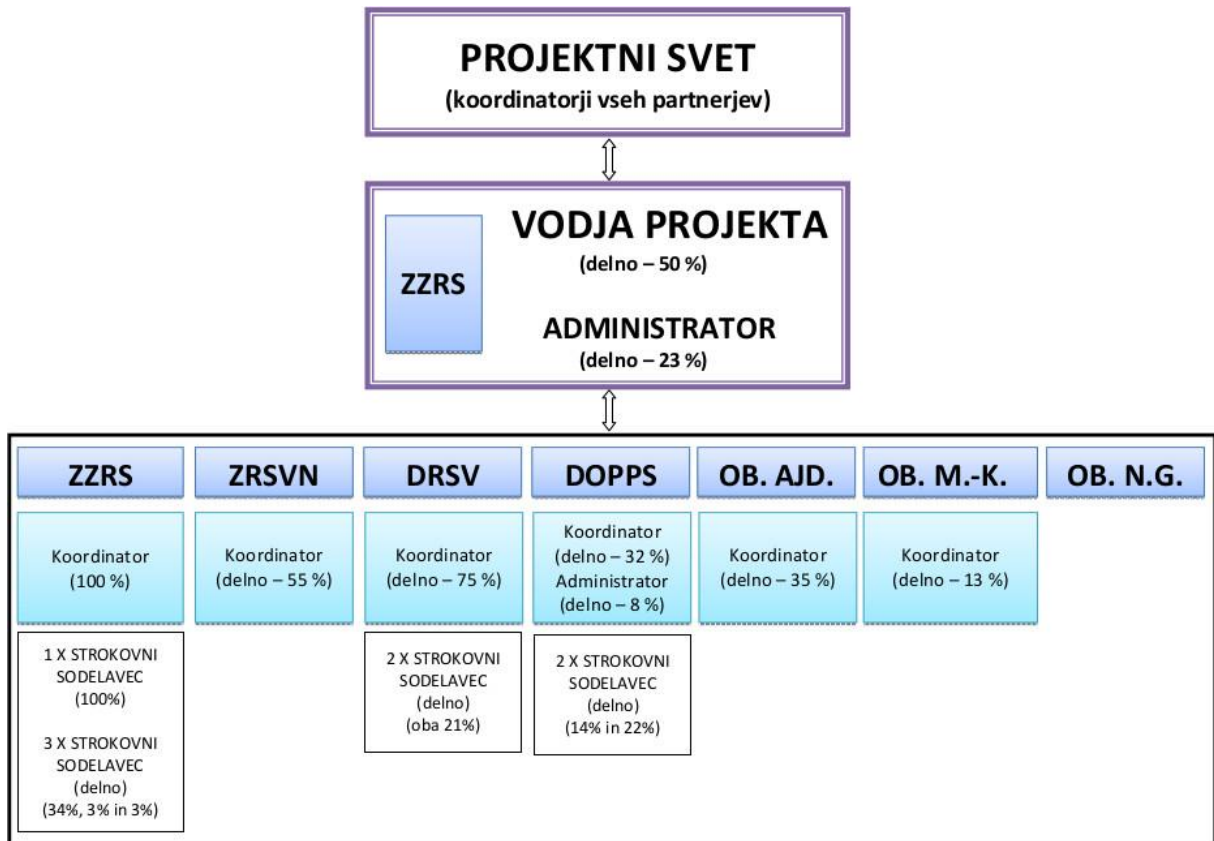
Mestna občina Nova Gorica (MONG) je lokalna samoupravna skupnost, ki sodi v javno upravo in ima v celoti javni status. Občinska uprava, ki zaposluje 95 ljudi, je sestavljena iz treh oddelkov, Kabineta župana ter projektne pisarne. Vsako leto je MONG zelo dejavna na področju priprave in izvajanja projektov z različnih področij. Projektna pisarna, ki skrbi za to področje, zaposluje 10 kvalificiranih, izkušenih posameznikov. Pri svojem delu tesno sodeluje z različnimi oddelki, ki pomembno prispevajo k razvijanju vsebine projekta.

V začetku leta 2016 je MONG sprejela Trajnostno urbano strategijo, ki predstavlja temeljni dokument, s katerim opredeljuje potrebe in smeri razvoja mestnega območja do leta 2020. Na predmet obravnavanega projekta se navezujejo prednostne usmeritve:

- »Učinkovito mesto« z ukrepi »Prilaganja podnebnim spremembam« ter »Celovit sistem trajnostne mobilnosti«;
- »Gospodarsko prodorno in inovativno mesto« z ukrepom »Turizem: uveljavitev, razvoj in organiziranje destinacije«.

Pomen ohranjanja okolja izpostavljata tudi Regionalni razvojni program Severne Primorske 2014-2020 v sklopu razvojne prioritete »Trajnostni okoljski, prostorski in infrastrukturni razvoj regije« ter Strategija lokalnega razvoja za LAS V objemu sonca v okviru tematskega področja »Razvoj osnovnih storitev« in »Varstvo okolja in ohranjanje narave«.

Organiziranost projekta (organigram, vodja projekta):

Struktura zaposlenih po partnerjih³

Naziv zaposlenega	Partner	Nova zaposlitev/plačni razred/delež zaposlitve
Vodja projekta	ZZRS	NE / 38 / 50 %
Koordinator ZZRS	ZZRS	DA/ 36 / 100 %
Strokovni sodelavec 1	ZZRS	DA / 36 / 100 %
Strokovni sodelavec 2	ZZRS	DA/ 36 / 34 %
Strokovni sodelavec 3	ZZRS	NE / 36 / 3 %
Strokovni sodelavec 4	ZZRS	NE / 36 / 3 %
Administrator	ZZRS	NE/ 28/ 23 %
Koordinator DRSV	DRSV	DA / 43 / 75 %
Hidrolog 1	DRSV	DA / 45 / 21 %
Hidrolog 2	DRSV	DA / 42 / 21 %
Koordinator ZRSVN	ZRSVN	DA / 42 / 55 %
Ornitolog 1 – varstveni ornitolog	DOPPS	NE/ 38*/ 32 %
Ornitolog 2 – vodja varstveno-ornitološkega sektorja	DOPPS	NE/ 42*/ 14 %
Ornitolog 3 – naravovarstveni nadzornik	DOPPS	NE/ 30*/ 22 %
Administrator	DOPPS	NE/ 30*/ 8 %
Koordinator OA	Občina Ajdovščina	NE/ 40/ 35 %
Koordinator OM	Občina Miren - Kostanjevica	NE/ 40/ 13 %

Opomba: *DOPPS ni vključen v sistem javne uprave. Njihove dnevne postavke stroškov osebja so ekvivalenti dnevnih postavk navedenih plačnih razredov JU.

Navedba upravljavca območja Natura 2000: **Zavod Republike Slovenije za varstvo narave**

Navedba projekta iz Priloge 6.4 PUN: **Renaturacija naravovarstveno pomembnih struktur kmetijske krajine ter ukrepi za ohranjanje in izboljšanje ugodnega stanja ogroženih živalskih vrst in habitatnih tipov**

³ Navedite, ali gre za novo zaposlitev, plačilni razred in delež zaposlitve na projektu.

3. Vsebinski opis projekta

3.1 Opis situacije na projektne območju Natura 2000

Poglavje naj vsebuje opis situacije na projektne območju z vidika ciljnih vrst in habitatnih tipov, ki jih projekt naslavlja in so navedene v Prilogi 6.4 PUN oz. Uredbi o posebnih varstvenih območjih (Natura 2000)

- Opis obstoječega stanja, vključno z grožnjami in pritiski na ciljne vrstne in HT
- Opis aktivnosti v okviru projekta (rešitve, ki jih predlaga projekt)

1. Laška žaba (*Rana latastei*) - SP 1215, veliki pupek (*Triturus carnifex*) - SP 1167, hribski urh (*Bombina variegata*) - SP 1193) in močvirski krešič (*Carabus variolosus*) - SP 4014

Opis obstoječega stanja, vključno z grožnjami in pritiski na ciljne vrste

Reka Vipava je bila v 80. letih prejšnjega stoletja regulirana. Na mnogih odsekih reke so Vipavo izravnali, nastale stranske rokave pa popolnoma ali deloma zasuli. Danes se posledice regulacije še vedno močno poznajo. Z nanašanjem naplavin in usedanjem sedimentov se preostali stranski rokavi Vipave postopoma zapirajo. S tem je dotok vode in njeno zastajanje preprečeno. Rokavi in posledično priležna močvirna območja se izsušujejo, kar postopoma krči življenjski prostor vrst vezanih na vodne in močvirne habitate, med katere sodijo tudi ciljne vrste dvoživk in hroščev. Njihovo ohranitveno stanje je tako močno ogroženo.

Opis rešitev, ki jih predlaga projekt

V zgornjem toku reke Vipave bomo s sanacijo stranskega rokava reke pri kraju Brje ter izkopom kal in mlak na priležnih močvirskih območjih izboljšali hidrološko stanje za vse organizme vezane na vodna in močvirna območja, ciljano na laško žabo, velikega pupka, hribskega urha in močvirskega krešiča. Izbrano območje je eno pomembnejših območij za ciljne vrste dvoživk v Vipavski dolini. S povečanjem pretoka vode skozi rokav in izkopi kal in mlak bomo na močvirnih območjih omogočili trajnejše zastajanje vode in tako ciljnim vrstam in ostalim organizmom vezanim na vodna in močvirna območja, obnovili in izboljšali habitat.

2. Vidra (*Lutra lutra*) - SP 1355

Opis obstoječega stanja, vključno z grožnjami in pritiski na ciljne vrste

Vidra je v Vipavski dolini izjemno redka vrsta. O njenem pojavljanju v dolini vemo zelo malo. Zato je za doseg ugodnega ohranitvenega stanja vrste nujno ukrepanje na vseh nivojih. Treba je izboljšati tako stanje habitata vrste kot tudi vedenje o njenem trenutnem stanju v Vipavski dolini.

Na območju porečja Vipave se zaradi v preteklosti izvedenih izravnjav glavne struge (regulacij) mnogi tako nastali stranski rokavi postopoma zapirajo. Razpoložljiva vodna površina se zmanjšuje in posledično se krči habitat vrst vezanih na vodne habitate, vključujoč vidro in vodne organizme s katerimi se vidra hrani (ribe). Nezdostna razpoložljivost hrane za vidro je poleg krčenja prostora eden od največjih pritiskov in groženj vrsti in je zato za ohranjanje oziroma povečanje habitata (predvsem prehranjevalnega habitata) vidre nujno ukrepanje.

Opis rešitev, ki jih predlaga projekt

V celotni Vipavski dolini bomo ugotavljali stanje vidre in posledično povečali vedenje o vrsti. Popisovali bomo sledi, drče, iztrebke vidre in videne osebkke. Pri tem nam bodo aktivno pomagali lokalni ribiči in ostali lokalni prebivalci, ki veliko časa preživijo ob vodi. Na osnovi ugotovljenega stanja bomo podali ukrepe za izboljšanje ohranitvenega stanja vrste prilagojeno razmeram v Vipavski dolini.

Za obnovo in izboljšanje habitata vidre v Vipavski dolini bomo v zgornjem toku reke Vipave izkopal trenutno popolnoma zasut stranski rokav reke pri kraju Dolenje ter sanirali vtok v rokav z imenom Mlinščica za Novakov mlin. V rokavih bomo vzpostavili stalni pretok vode. Poleg tega bomo s sanacijo še edinih štirih za vodne organizme neprehodnih pragov v zgornjem toku reke Vipave poenotili vodni prostor in tako izboljšali hidrološko stanje za vse vrste, vezane na vodne habitate, ki so glavna hrana vidre. Sanacija bo v celoti prilagojena potrebam vidre in bo izboljšala kvaliteto njenega habitata.

3. Močvirska sklednica (*Emys orbicularis*) - SP 1220

Opis obstoječega stanja, vključno z grožnjami in pritiski na ciljne vrste

Eden od glavnih razlogov za upadanje števila močvirske sklednice v Vipavski dolini je prisotnost kompetitorja, invazivnih tujerodnih vrst želv, predvsem popisane sklednice (*Trachemys scripta*) (rdečevratke in rumenovratke). Popisana sklednica se v Vipavski dolini uspešno razmnožuje. Njena populacija je v porastu. Izvor pojavljanja te invazivke v okolju je opustitev gojenja živali v domovih. Ljudje se »domačega ljubljence« znebijo na način, da ga izpustijo v okolje, kjer pa predstavlja eno največjih groženj domorodni vrsti želve, močvirski sklednici.

Močvirska sklednica je močno ogrožena tudi s strani človeka. Človek krči, fragmentira in onesnažuje njen življenjski prostor. Vipavska dolina je intenzivno kmetijsko obdelana. Kmetijske površine segajo praktično vse do brežin vodnih teles. Na njih se vršijo redne obdelave zemljišč, ki onemogočajo preživetje ogroženim vrstam živali, tudi močvirski sklednici.

Opis rešitev, ki jih predlaga projekt

Za izboljšanje ohranitvenega stanja močvirske sklednice bomo na celotnem območju porečja Vipave intenzivno odstranjevali njenega kompetitorja, invazivne tujerodne vrste želv. Za preprečevanje nadaljnega vnosa želv v okolje bomo širši javnosti predstavili nov, inovativen način gojenja živali doma. V trgovini z malimi živalmi bomo razstavili dva prototipa permakulturnih terarijev, ki so samozadostni in ne rabijo čiščenja. V njih bo mogoče poleg želv gojiti še okrasne oziroma kulturne rastline. Sistem je že preizkušen in deluje. Ob terarijih bodo na voljo knjižice z navodili za postavitev take samozadostne enote. Podrobneje bo predstavljena tudi problematika vnosa tujerodnih vrst želv v okolje, ki je velikemu številu ljudi na žalost še nepoznana.

Poleg tega bomo s projektnimi aktivnostmi omejevali negativen antropološki vpliv na močvirsko sklednico v sami Vipavski dolini. Na območju opuščenega glinokopa Bilje, kjer se močvirska sklednica še pojavlja v večjem številu, bomo varovali njen habitat. Za izboljšanje ohranitvenega stanja vrste bomo ugotovili celoten življenjski prostor, ki ga vrsta zaseda in ga ustrezno varovali. Osredotočili se bomo predvsem na gnezditveni prostor, ki ga bomo varovali z aktivnim ozaveščanjem lastnikov zemljišč.

4. Črnočeli srakoper (*Lanius minor*) - A339

Opis obstoječega stanja, vključno z grožnjami in pritiski na ciljne vrste

Črnočeli srakoper je v evropskem merilu ogrožena vrsta z upadajočo populacijo. V Sloveniji je stanje tako slabo, da sodi med kritično ogrožene vrste, ki jim grozi izumrtje. Na območju Vipavske doline se črnočeli srakoper pojavlja predvsem na Ajdovskem polju. Redkeje ga zapazimo drugod, npr. pri Lokavcu, Podnanosu, Vrhpoljah ter med Ložami in Slapom. Ogrožajo ga spreminjanje raznolike kulturne krajine v intenzivno obdelovane kmetijske površine z monokulturami, upadanje deleža ekstenzivnih travnikov, uporaba biocidov ter z vsem naštetim povezan upad številčnosti velikih žuželk. Posebno poguben vpliv ima sečnja visokih dreves, drevesnih mejic in grmov v odprti kmetijski krajini.

Opis rešitev, ki jih predlaga projekt

Z zasaditvijo drevesnih mejic, postavitvijo prež in zasaditvijo cvetnih pasov bomo trajno izboljšali lovne pogoje črnočelemu srakoperju in drugim ogroženim vrstam ptic, ki se prehranjujejo s kmetijstvu škodljivimi živalmi (bramorji, kobilice, gosnice, miši, voluharji). Zasajene mejice bodo v prihodnosti predstavljale tudi nova gnezdišča za črnočelega srakoperja. Poleg tega mejice v Vipavski dolini delujejo kot protivetrna zaščita, saj zmanjšujejo odnašanje zemlje s strani orkanske burje. Zato je tak ukrep dobrodošel tudi za lastnike zemljišč.

5. Hribski škrjanec (*Lullula arborea*) - A246

Opis obstoječega stanja, vključno z grožnjami in pritiski na ciljne vrste

V Sloveniji je hribski škrjanec prebivalec polodprtih pokrajin. Prebiva v sredogorju na suhih in kraških travnikih, poraslih s skromnim grmičevjem in drevjem. Za prehranjevanje potrebuje ekstenzivne travnike z redkejšo in nizko travo, za gnezdenje pa višjo vegetacijo (npr. zaraščajoč se travnik). V zahodnem delu Slovenije gnezdi na robovih dolin (Vipavska dolina), saj so zatravljeni terasasti vinogradi in ekstenzivna kmetijska krajina s posameznimi gozdiki zanj primeren habitat. Eden od ključnih razlogov za upad populacije hribskega škrjanca na Vipavskem je zaraščanje pobočij Vipavske doline. Ko se nekdanje košenice popolnoma zaprejo z gozdom, vrsta izgubi svojo ekološko nišo.

Opis rešitev, ki jih predlaga projekt

Za izboljšanje ohranitvenega stanja hribskega škrjanca bomo, na parceli v lasti občine Ajdovščina, na robu Trnovskega gozda, z delnim odstranjevanjem lesne zarasti in košnjo, pašo ohranjali zaraščajoče se travnike.

6. Strašničn mravljiščar (*Maculinea teleius*) - SP 1059

Opis obstoječega stanja, vključno z grožnjami in pritiski na ciljne vrste

Strašničn mravljiščar poseljuje mokrotne travnike Vipavske doline, ki pa se, na celotnem območju doline, postopoma zaraščajo. S tem se postopoma, a vztrajno krči življenjski prostor te ciljne vrste metulja.

Opis rešitev, ki jih predlaga projekt

Ohranitveno stanje ciljne vrste bomo izboljšali s preprečitvijo zaraščanja izbranih mokrotnih travnikov na območju roba gozda Panovec, kjer živi močno ogrožena populacija strašničnega mravljiščarja. Odstranili bomo lesno zarast in prilagodili košnjo. Soglasje za načrtovane dejavnosti na parcelah je s strani lastnikov zemljišča že pridobljeno.

7. Rogač (*Lucanus cervus*) - SP 108315

Opis obstoječega stanja, vključno z grožnjami in pritiski na ciljne vrste

Razširjenost rogača v Vipavski dolini je dobro poznana. Njegove ličinke kar nekaj let preživijo v trohnečem lesu listavcev, ki pa, zaradi načina upravljanja z gozdovi (odstranjevanje odmrle biomase), postopoma izginja. Z izginjanjem trohnečega lesa listavcev se posledično krči tudi razmnoževalni habitat rogača.

Opis rešitev, ki jih predlaga projekt

V okviru projekta bomo za namene povečanja habitata rogača na pogozdenih površinah projektnih območij puščali odmrlo lesno biomaso listavcev. Vir lesne biomase bodo drevesa, posekana v okviru vseh predvidenih projektnih aktivnosti. Na projektnih območjih posekane lesne biomase listavcev ne bomo odstranili ampak jo bomo pustili v njenem izvornem okolju in s tem zagotovili boljše razmere za rogača (obnovitev habitata).

3.2 Obrazložitev eventuelnih odstopanj od Priloge 6.4 PUN

Učinke projektnih aktivnosti načrtovanih za izboljšanje ohranitvenega stanja vidre bomo ugotavljali preko izboljšanja stanja rib, ki so glavna hrana te vrste. S tem bomo dokazali izboljšanje stanja prehranjevalnega habitata te močno ogrožene vrste.

Obrazložitev zakaj nekateri habitatni tipi in vrste, ki so navedene v PUN prilogi 6.4, niso zajete v projektu:

1. HT_6410 Travniki s prevladujočo stožko (*Molinia* spp.) na karbonatnih, šotnih ali glineno-muljastih tleh (*Molinion caeruleae*) se nahajajo zgolj na območju Mlak, ki so v upravljanju Ministrstva za obrambo, Slovenska vojska. Ministrstvo ni pristalo na izvajanje aktivnosti na tem območju.
2. HT_91L0 Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (Erythronio-Carpinion) niso zajeti v projekt, saj se posegi v projektu osredotočamo na vodne, močvirne in travniške habitate.
3. Aktivnosti vezane na izboljšanje ohranitvenega stanja travniškega postavneža (*Euphydryas aurinia*) ne bomo izvajali iz dveh razlogov. Vrsta in njen habitat sta na območju doline Vipave zelo slabo raziskana. Morebitni posegi v okolje bi tako lahko bili zaradi nepoznavanja biologije vrste in njenih zahtev neučinkoviti ali celo škodljivi. Vemo namreč le, da vrsta poseljuje majhne zaplate doline Vipave, ki so med seboj izolirane. Za vzpostavitev povezave teh zaplat bi bilo treba pridobiti preveliko soglasij kmetov in institucij, ki niso naklonjeni ukrepom, ki jih ta vrsta zahteva.

4 Predstavitev varstvenih ciljev,aktivnosti in rezultatov

4.1 Vsebinski sklop

4.1.1 Varstveni cilj – izboljšanje stanja ohranjenosti ciljnih vrst: laška žaba (*Rana latastei*) - SP_1215, veliki pupek (*Triturus carnifex*) - SP_1167, hribski urh (*Bombina variegata*) - SP_1193) in močvirski krešič (*Carabus variolosus*) - SP_4014 / izboljšanje hidrološkega stanja za vrste vezane na vodne in močvirne habitate in odstranjevanje invazivnih tujerodnih vrst

Opis doseganja varstvenega cilja:

Sanacija rokava reke Vipave pri kraju Brje

Na območju starega meandra reke Vipave pri kraju Brje je bila reka Vipava regulirana. Mimo meandra je bila vzpostavljena nova, umetna struga, ki je privzela vlogo glavnega toka reke Vipave. Po njej še danes teče praktično vsa količina vode. Stari meander ima sedaj vlogo stranskega rokava Vipave in je z glavno strugo povezan preko dveh cevni prepustov. V strugi rokava je zelo majhen strmec, zato v času visokih voda prihaja do odlaganja usedlin v začetnem delu rokava. Izoblikoval se je čep, ki ob nizkih vodostajih preprečuje pretok vode skozi rokav. V okviru sanacije rokava pri kraju Brje bomo odstranili usedline, ki mašijo rokav in sicer na skupni razdalji cca. 180 m (0,2 ha). Izkopani material (predvidoma 5000 m³) bomo odpeljali na deponijo (dogovorjeno z Goriškimi opekarnami d.d. za deponiranje materiala v renški glinokop). S tem bomo vzpostavili stalni pretok vode skozi rokav, tudi ob nizkih in srednjih vodostajih. Za preprečitev nadaljnega zasipavanja struge z naplavinami bomo tik za obema vtokoma v rokav Vipave pri kraju Brje oblikovali usedalnika naplavin, dimenzij cca. 20 m x 5 m x 2 m. Vzpostavljena linija brežin rokava bo sonaravna (neravna, z zamiki v dno struge in v brežino), brez simetričnih profilov in enoličnih odsekov. Na izpostavljenih brežinah, ki bodo podvržene vodnemu spodjedanju in jih bo treba dodatno zavarovati, se bomo posluževali sonaravnih ureditev (kamnite zložbe, lesene kašte, vrbovi popleti, fašine, lesene zaloge). Brežine bomo ustrezno zasadili. Vzdrževanje usedalnikov bo po poteku projekta prevzel DRSV. Projektna aktivnost je v skladu s PUN prilogo 6.1, kjer je za hribskega urha predvidena obnova obrežne vegetacije preko projektnega dela. Z zagotovitvijo stalnega pretoka vode skozi rokav Vipave pri kraju Brje bomo zagotovili večjo namočenost priležnih močvirnih habitatov in trajnejše zastajanje vode v njih (10 ha). Trenutno namreč, v času suše, ostane znotraj rokava le eno vodno telo (naravni kal, ki obsega cca. 0,001 ha). Na območju obstoječega kala bomo z odstranitvijo okoliških prepek zagotovili njegovo daljšo obstojnost.

Na poplavnem zamočvirjenem območju rokava Vipave pri kraju Brje bomo dodatno, za izboljšanje habitata laške žabe in ostalih ciljnih vrst, povečali število stoječih vodnih teles. Izkopali bomo vsaj dva kala in ju obdali z nepropustno plastjo naravnega izvora. Velikost kal bomo določili naknadno, na podlagi opazovanj na terenu. Posnemali bomo obstoječe strukture, kjer voda zastaja toliko časa, da omogoča razvoj vodnih stadijev ciljnih vrst dvoživk. V naprej je, zaradi individualnih lastnosti terena, nemogoče predvideti natančne velikosti in lastnosti potrebnih struktur. Gre za nekaj metrov široke in nekaj deset centimetrov globoke strukture (cca. 0,005 ha).

Ker je rokav Vipave pri Brju tudi geomorfološka naravna vrednota, bodo posegi opravljeni na način, da se bo ohranjalo obstoječe geomorfološke lastnosti rečne struge. Drevesa in ostala odstranjena vegetacija bo izbrana selektivno na način, da se bo na območju pustilo rastišču primerne drevesne vrste v gozdu. Zunanji izvajalec bo na območju posega odstranil tujerodne vrste rastlin in zasadil obrežno in močvirno vegetacijo. Zasadil bo poškodovane dele območja nastale zaradi gradbenih posegov. S tem bomo sledili aktivnostim predvidenim v PUN tabeli 6.1 za laško žabo in hribskega urha.

V prvem letu trajanja projekta, pred izvedbo gradbenih del, bomo pripravili projektno dokumentacijo za izvedbo renaturacije meandra Brje. Za pripravo projektne dokumentacije bo izbran zunanji izvajalec. Tega bo skladno s postopkom javnih naročil izbral vodja projekta (10 dni). Pri pripravi projektne dokumentacije bosta aktivno sodelovala koordinator DRSV (60 dni) in koordinator ZZRS (15 dni). ZZRS strokovni sodelavec (1) (15 dni) in koordinator ZRSVN (15 dni) pa bosta pripravila strokovne smernice vezane na ciljne vrste projekta. Koordinator Občine Ajdovščina (30 dni) bo za potrebe posega komuniciral z lastniki mejnih zemljišč in pridobil vsa potrebna soglasja lastnikov zemljišč. Projektna dokumentacija bo temeljila na rezultatih hidrološko hidravlične študije (HHŠ), ki bo ravno tako izvedena v prvem letu trajanja projekta. Pri pripravi HHŠ bosta sodelovala oba DRSV hidrologa (2 osebi x 45 dni). Zadolžena bosta za izdelavo hidrološke analize, medtem, ko bo vodja projekta (10 dni) za pripravo hidravlične analize in drugih zahtevanih vsebin študije, skladno s postopkom javnega naročanja, izbral izkušenega zunanjega izvajalca.

Gradbena dela bo izvedel zunanji izvajalec z izkušnjami na tem področju. Izvedena bodo v toplem obdobju leta, ko so vodostaji nizki (od marca do oktobra). Predviden čas trajanja del je 3 mesece. Vodja projekta bo pripravil vse potrebno za izvedbo postopka javnega naročila za izbor gradbenega podjetja in izbor zunanjega gradbenega nadzornika (20 dni). Zunanji gradbeni nadzornik bo skrbel, da bodo vsa gradbena dela potekala v skladu s predpisi za izvedbo gradbenih del. Tesno bo sodeloval s koordinatorjem ZZRS (10 dni). Za naravovarstveni nadzor bosta skrbela DRSV koordinator (36 dni) in koordinator ZRSVN (30 dni). Naravovarstveni nadzor je projektantski nadzor, ki skrbi, da so gradbena dela v skladu z varovanjem in ohranjanjem narave. Gradbena dela bodo zaključena v tretjem letu trajanja projekta. Tik pred izvedbo gradbenih del bo ekipa štirih strokovnih sodelavcev, vključno s koordinatorjem ZZRS (5 oseb x 1 dan), na podlagi 28. člena zakona o sladkovodnem ribištvu (Ur.L. RS, št. 61/06), opravila intervencijski izlov rib na širšem območju predvidenega posega.

Trajnostni učinek projekta bomo dosegli s sanacijo vtoka v rokav, ki bo izveden na način, da bo omogočeno redno vzdrževanje vtoka s strani DRSV oziroma koncesionarja. S tem bomo na dolgi rok vzpostavili stalen pretok vode skozi rokav, ki bo zagotavljal namočenost priležnih talnih površin v depresiji. Z izkopom kal in mlak bomo še povečali površino tal v depresiji in na dolgi rok zagotavljali zastajanje večjih količin vode v njih.

INDIKATORSKA VRSTA za omenjen sklop ukrepov bo **laška žaba** (*Rana latastei*). Skozi projekt bomo dokazovali izboljšanje njenega ohranitvenega stanja in njenega habitata. Ker vse ciljne vrste zgoraj opisanih ukrepov izkazujejo enake zahteve glede habitata, se bo z izboljšanjem habitata in ohranitvenega stanja indikatorske vrste izboljšalo tudi stanje ostalih ciljnih vrst. Njihovega stanja za namene zmanjšanja pritiskov na občutljive habitate ter optimizacije stroškov in dela, ne bomo spremljali.

MERJENJE UČINKOV PROJEKTNIH AKTIVNOSTI bomo izvedli s primerjavo stanja indikatorske vrste pred (izhodiščno stanje) in po (končno stanje) izvedbi neposrednih akcij projekta. Izhodiščno stanje laške žabe bomo evidentirali le na širšem območju rokava reke Vipave pri kraju Brje, kjer se bodo izvajale aktivnosti projekta. Privzeli bomo vse obstoječe podatke (literatura, baze podatkov) in na terenu izpeljali zgolj nujno potrebna vzorčenja. Pri vzorčenjih bomo sledili utečenim in že preverjenim metodam spremljanja ohranitvenega stanja vrste. Popis končnega stanja laške žabe bo potekal na istih lokacijah, z istimi metodami in z istim naporom kot popis izhodiščnega stanja indikatorske vrste.

Metode dela

Laška žaba bomo vzorčili z iskanjem mreža in z vizualnim štetjem odraslih osebkov, ki ga opravimo v zastavljenem časovnem okviru. Vzorce bomo, zaradi izjemne redkosti vrste, izvedli z dvema osebama šestkrat v letu in s tem povečali verjetnost njene najdbe.

Vzorčenje bosta izvedla ZZRS strokovni sodelavec (2) (12 dni) in strokovni sodelavec (1) (18 dni). Slednji bo zadolžen tudi za pripravo terena. Vzorce bomo izvedeno v prvem letu (izhodiščno stanje) in ponovljeno v zadnjem (končno stanje) letu trajanja projekta. ZZRS strokovni sodelavec (1) (20 dni) bo na podlagi dobljenih rezultatov pripravil poročilo.

UČINKI PROJEKTHNIH AKTIVNOSTI

Z ukrepi bomo trajno povečali in izboljšali habitat vrst vezanih na vodne in močvirne habitate, ciljano na vrste laška žaba (*Rana latastei*), hribski urh (*Bombina variegata*), veliki pupek (*Triturus carniflex*), močvirski krešič (*Carabus variolosus*). **Zadostili bomo v PUN prilogi 6.4 predvidenim aktivnostim:** izboljšanje hidrološkega stanja za vrste vezane na vodne in močvirne habitate ter deloma renaturacija izlivnih delov pritokov reke Vipave, odstranitev invazivnih tujerodnih vrst in interpretaciji o ohranjanju biotske raznovrstnosti, prednostno o omrežju Natura 2000.

Ukrepi bodo imeli trajno pozitiven vpliv na vse kvalifikacijske vrste območja Natura 2000 Dolina Vipave (SI3000226), vezane na vodne in močvirne habitate: laška žaba (*Rana latastei*), hribski urh (*Bombina variegata*), veliki pupek (*Triturus carniflex*), laški potočni piškur (*Lethenteron zanandreaei*), primorska belica (*Alburnus albidus*), mazenica (*Rutilus rubilio*), grba (*Barbus plebejus*), pohra (*Brabus balcanicus* oz. *Barbus meridionalis*), primorska nežica (*Cobitis bilineata* obravnavana pod vrsto navadna nežica *Cobitis taenia*), kapelj (*Cottus gobio*), ozki vrtenec (*Vertigo angustior*), navadni škrček (*Unio crassus*), vidra (*Lutra lutra*), veliki studenčar (*Cordulegaster heros*), koščični škratec (*Coenagrion ornatum*).

V aktivnosti sodelujejo:

ZRSVN, Občina Ajdovščina in Občina Miren – Kostanjevica – 1 oseba

DRSV in DOPPS – 3 osebe

ZZRS – 6 oseb

Oprema:

V okviru te aktivnosti je stroškovno opredeljen nakup osebne opreme za terensko ekipo ZZRS, ki se jo bo uporabljalo pri popisih laške žabe (terenske hlače, jakne, obutev) in pri izlovih rib (ribiške škornje in ribiške hlače). Predviden je tudi nakup opreme za lov rib (nahrbtni elektroagregat s saki) ter droben terenski material. Vso v okviru te projektne aktivnosti kupljeno opremo bomo uporabljali tudi pri izvedbi drugih projektnih aktivnosti, kot npr. pri popisu vidre in izlovu rib v okviru projektne aktivnosti 4.1.2. ter za terenske aktivnosti s ciljem izboljšanja stanja ohranjenosti močvirske sklednice v okviru projektne aktivnosti 4.1.3.

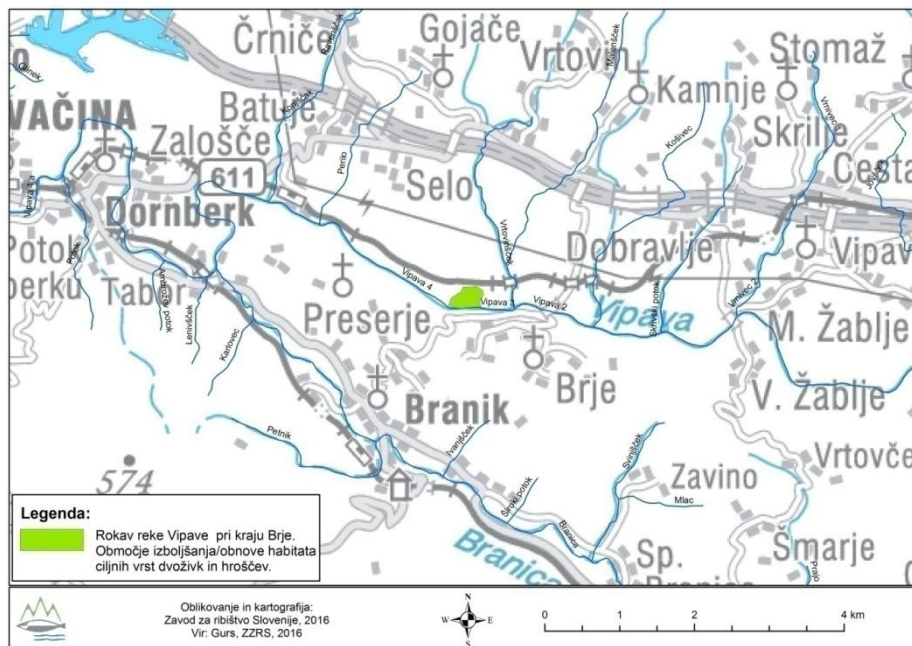
Aktivnosti	stroški dela	blago in storitve	investicije	fizični kazalnik
Neposredne skupaj	20.308 €	20.250 €	240.000 €	
<i>Sanacija meandra Brje</i>	20.308 €	20.250 €	240.000 €	<i>Izkopane usedline (5000 m³), postavljen usedalnik ter izkopana 2 kala (0,005 ha), odstranitev tujerodnih vrst in zasaditev vegetacije (10 ha)</i>
Posredne skupaj	47.768 €	47.460 €	0 €	
Posredne – interpretacija (skupaj)	0 €	0 €	0 €	
Posredne – študije, popisi za fokusiranje projektnih aktivnosti (skupaj)	47.768 €	48.460 €	0 €	
<i>Izdelava projektne dokumentacije za renaturacijo meandra Brje</i>	40.047 €	45.000 €	0 €	<i>Projektna dokumentacija</i>
<i>Spremljanje učinkov varstvenega cilja 4.1.1. (popis stanja laške žabe)</i>	7.721 €	2.460 €	0 €	<i>Poročilo</i>
Posredne – zagotavljanje trajnosti rezultatov (skupaj)	0 €	0 €	0 €	
Varstveni cilj skupaj	stroški dela	blago in storitve	investicije	SKUPAJ
	68.076 €	67.710€	240.000 €	375.786 €

Rezultati oz. prispevek h kazalnikom OP	ohranjanje	izboljšanje	obnova
<i>Izhodiščno stanje kazalnika⁴</i>	<i>0,001ha (obstoječi kal)</i>		
<i>Načrtovana vrednost kazalnika⁵</i>	<i>0,001 (obstoječi kal)</i>	<i>9,994 ha (rokav Brje)</i>	<i>0,005 ha (kali)</i>

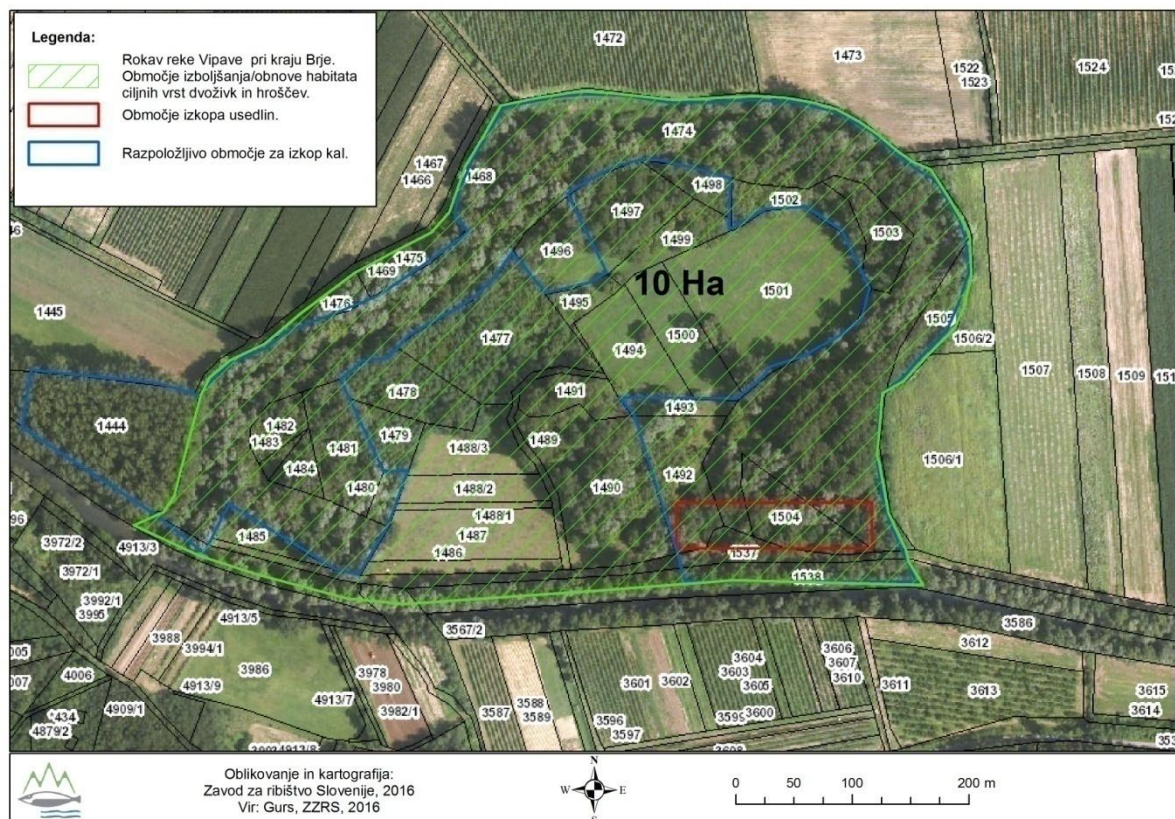
⁴Pri izhodiščnem stanju nas zanima površina habitata ali habitatnega tipa, ki je že zdaj v dobrem stanju.

⁵Pri načrtovani vrednosti kazalnika v stolpec ohranjanje vnesite površino habitata ali habitatnega tipa, za katero izvajate aktivnosti ohranjanja v okviru tega projekta. V stolpec izboljšanje vnesite površino habitata ali habitatnega tipa, za katero so potrebne aktivnosti fizičnega izboljšanja teh površin. V stolpec obnova pa vnesite površino habitata ali habitatnega tipa, ki jo v okviru projekta nameravate obnoviti.

Grafični prikaz območij aktivnosti:

Slika 1: Rokav reke Vipave pri kraju Brje (~10 ha) – območje izboljšanja in obnove habitata za ciljne vrste dvoživk in hroščev.

Slika 2: Rokav reke Vipave pri kraju Brje (~10 ha). Posegi odprtja rokava (rdeče) in izkopa kal (modro) bodo obsegali ~ 0.005 ha.

4.1.2 Varstveni cilj – izboljšanje stanja ohranjenosti ciljne vrste vidra (*Lutra lutra*)/ izboljšanje hidrološkega stanja za vrste vezane na vodne in močvirne habitate.

Opis doseganja varstvenega cilja

Vidra je na območju doline Vipave izjemno redka vrsta. Že nekaj let, če ne desetletij, ni znane najdbe živali na tem območju. Zato bomo v skladu s PUN prilogo 6.1, ki iz proračunskih sredstev predvideva določitev velikosti populacije, na celotnem območju porečja reke Vipave, skozi celotno trajanje projekta, s popisi vidre na tem območju ocenili njeno ohranitveno stanje in velikost njene populacije. Iskali bomo sledi, drče, iztrebke in osebke. V kontakt smo stopili tudi že z lokalnimi ribiškimi družinami, ki nas bodo o morebitnem srečanju z vrsto, njenimi sledmi ali iztrebki o tem tudi obvestili. Za popise vidre bosta zadolžena ZZRS strokovni sodelavec (1) in (2). Popisi se bodo izvajali skozi celotno leto, intenzivneje pozimi. V celotnem obdobju trajanja projekta je predvidenih 100 terenskih dni. Na odsekih Vipave, ki so z brega nedostopni, bomo popise vidre izvajali iz čolna. ZZRS strokovni sodelavec (1) bo zadolžen za pripravo in odpravo terena (20 dni), na koncu pa bo na podlagi rezultatov pripravil poročilo (50 dni), ki bo vključevalo smernice za nadaljnje upravljanje z vrsto na območju Vipavske doline.

Ključni dejavnik, ki vpliva na razširjenost in gostoto naseljenosti populacije vidre je razpoložljivost hrane. Vidra se prehranjuje z vodnimi organizmi, predvsem ribami. Zato se z zmanjševanjem vodnih površin v Vipavski dolini manjša tudi razpoložljivost hrane za vidro. Z ohranjanjem in povrnitvijo naravne hidromorfologije voda v Vipavski dolini bomo izboljšali habitat vidre in s tem njeno ohranitveno stanje. Ukrepi bodo izvedeni v treh sklopih:

1. Pri kraju Dolenje bomo izkopali trenutno zasut meander reke Vipave in v njem vzpostavili stalen pretok vode. S tem bomo povečali površino vodnega telesa za 0.15 ha. Poleg tega bomo pozitivno vplivali na namočenost območja med rokavom in glavno strugo reke Vipave in tako izboljšali in obnovili potencialni habitat vidre za 1 ha. Meander je bil namreč, v okviru regulacij reke Vipave, v 80. Letih prejšnjega stoletja popolnoma zasut. Voda je bila preusmerjena v novo izkopano strugo. Tako nastala suha površina zasutega meandra je v lasti države. Vzdrževanje ponovno vzpostavljenega meandra bo po poteku projekta prevzela DRSV.
2. Sanirali bomo vtok v Mlinščico za Novakov mlin. Novakov mlin je bil do regulacije reke Vipave, ki se je zgodila v 80-ih letih prejšnjega stoletja, ob glavni rečni strugi reke Vipave. Z regulacijo se je na območju podoba rečne struge popolnoma spremenila. Glavnina vode je preusmerjena v na novo izkopano regulirano strugo. Nekoč glavna struga Vipave, ki je ohranila tudi lastnosti naravne struge (neutrjeni bregovi ipd.), pa je po regulaciji postala stranski rokav reke z imenom Novakova mlinščica. Novakov mlin je danes podrtija. Mlinščica pa je bogata z ribami in ostalimi vodnimi organizmi. Hkrati je mlinščica s poraščenostjo bregov in mestoma ohranjenim poplavnim gozdom lahko pomemben prehranjevalni habitat vidre. Vtok v mlinščico je reguliran preko sistema zapornic, ki pa ne deluje. Posledično se ob visokih vodah dogaja, da prihaja v začetnem delu mlinščice do zasutja struge mlinščice z naplavinami do te mere, da se popolnoma prekine dotok vode iz matične struge in mlinščica presuši. Za preprečitev tega dogajanja načrtujemo sonaravno sanacijo vtoka vode v mlinščico. Za preprečitev nadaljnjega zasipanja struge mlinščice z naplavinami, se zaradi majhnega strmca mlinščice, tik za vtokom v rokav načrtuje oblikovanje usedalnika naplavin, dimenzij cca. 20 m x 5 m x 2 m, z ustreznim oblikovanjem in utrditvijo brežin, na način, da bo mogoče usedalnik po potrebi tudi izprazniti. Odvečni izkopni material bo odpeljan na deponijo (cca. 2500 m³). Z ukrepom bomo skozi mlinščico zagotovili stalen pretok znatnih količin vode, ki bodo zagotovile trajnejše zastajanje vode v priležnih zamočvirjenih površinah. S tem bomo povečali in izboljšali prehranjevalni habitat vidre za 1 ha. Po poteku projekta bo vzdrževanje usedalnika prevzela DRSV.

3. Sanirali bomo štiri še edine, za vodne organizme, neprehodne pregrade zgornjega toka reke Vipave. Sedaj enostopenjske pragove bomo preoblikovali v sonaravne večstopenjske drče in tako trajno zagotovili prehodnost in nove mikrohabitate za vrste vezane na vodne habitate, vključujoč vidro. Vrstam bomo trajno povezali sedaj fragmentiran življenjski prostor. Sanacija bo v celoti prilagojena potrebam vidre in bo izboljšala kvaliteto njenega habitata na 10 ha površine. Po poteku projekta bo vzdrževanje pregrad prevzela DRSV

V prvem letu trajanja projekta, pred izvedbo gradbenih del, bomo, tako kot v varstvenem cilju 4.1.1., pripravili tri projektne dokumentacije za izvedbo zgoraj navedenih treh obnovitvenih posegov. Za pripravo projektnih dokumentacij bo izbran zunanji izvajalec (izvajalci). Tega bo skladno s postopkom javnih naročil izbral vodja projekta (10 dni/poseg). Pri pripravi projektnih dokumentacij bosta aktivno sodelovala koordinator DRSV (60 dni/poseg) in koordinator ZZRS (15 dni/poseg). ZZRS strokovni sodelavec (1) (15 dni/poseg) in koordinator ZRSVN (15 dni/poseg) pa bosta pripravila strokovne smernice vezane na ciljne vrste projekta. Koordinator Občine Ajdovščina (20 dni) bo za potrebe posega komuniciral z lastniki mejnih zemljišč in pridobil vsa potrebna soglasja lastnikov zemljišč. Projektna dokumentacija bo temeljila na rezultatih hidrološko hidravlične študije (HHŠ), ki bo ravno tako izvedena v prvem letu trajanja projekta. Pri pripravi HHŠ bosta sodelovala oba DRSV hidrologa (2 osebi x 45 dni/poseg). Zadolžena bosta za izdelavo hidrološke analize, medtem, ko bo vodja projekta (10 dni/poseg) za pripravo hidravlične analize in drugih zahtevanih vsebin študije, skladno s postopkom javnega naročanja, izbral izkušenega zunanjega izvajalca.

Za izkop trenutno zasutega meandra reke Vipave pri kraju Dolenje, za sanacijo vtoka v Mlinščico za Novakov mlin in za sanacijo štirih neprehodnih pregrad na reki Vipavi bomo izbrali zunanje izvajalce – gradbeno podjetje (ali več njih), z izkušnjami na tem področju. Gradbena dela bodo izvajana v toplem obdobju leta, ko so vodostaji nizki (od marca do oktobra). Predvidevamo, da bo gradnja trajala 3 mesece za vsak poseg. Vodja projekta bo pripravil vse potrebno za izvedbo postopka javnega naročila za izbor gradbenega podjetja in izbor zunanjega gradbenega nadzornika (20 dni/poseg). Zunanji gradbeni nadzornik bo skrbel, da bodo vsa gradbena dela potekala v skladu s predpisi za izvedbo gradbenih del. Tesno bo sodeloval s koordinatorjem ZZRS (10 dni/poseg). Za naravovarstveni nadzor bosta skrbela DRSV koordinator (skupno 128 dni za vse tri posege) in koordinator ZRSVN (skupno 110 dni za vse tri posege). Naravovarstveni nadzor je projektantski nadzor, ki skrbi, da so gradbena dela v skladu z varovanjem in ohranjanjem narave. Gradbena dela bodo zaključena v tretjem letu trajanja projekta. Tik pred izvedbo gradbenih del na Novakovi mlinščici in pregradah bo ekipa štirih strokovnih sodelavcev, vključno s koordinatorjem ZZRS (5 oseb x 2dni), na podlagi 28. Člena zakona o sladkovodnem ribištvu (Ur.L. RS, št. 61/06) opravila intervencijski izlov rib na širšem območju predvidenih posegov. Zaradi obsega del smo pri odlovi rib predvideli tudi pomoč zunanjega izvajalca (predvidoma pomoč Ribiške družine Ajdovščina). Po končanih gradbenih delih bo zunanji izvajalec na širših območjih posegov odstranil tujerodne vrste rastlin in zasadil obrežno in močvirno vegetacijo. Zasadil bo poškodovane dele območja nastale zaradi gradbenih posegov.

Trajnostne učinke projekta bomo dosegli:

- a) Rokav pri kraju Dolenje bomo izkopal na način, da bomo v njem zagotovili stalni pretok vode na dolgi rok,
- b) Sanacija vtoka v mlinščico bo izvedena na sonaravni način z možnostjo samoočiščevanja,
- c) Vodne pregrade bomo podaljšali v drče, ki so trajne strukture.

Morebitna vzdrževanja vtokov in pregrad bo po poteku projekta prevzel DRSV oziroma koncesionar.

INDIKATORSKA ZDRUŽBA za omenjen sklop ukrepov bo **združba rib, ki so poglavitna hrana vidre**. Z izboljšanjem njihovega stanja bomo dokazovali povečanje in izboljšanje habitata vidre in posledično ohranitvenega stanja vrste. Razpoložljivost hrane je namreč ključni dejavnik, ki vpliva na razširjenost in gostoto naseljenosti populacije vidre. Hkrati je vidra na območju Vipavske doline tako redka vrsta, da dokazovanje učinkov projekta preko ugotavljanja sprememb v ohranitvenem stanju vrste ni mogoče.

MERJENJE UČINKOV PROJEKTHNIH AKTIVNOSTI bomo izvedli s primerjavo stanja indikatorske združbe pred (izhodiščno stanje) in po (končno stanje) izvedbi neposrednih akcij projekta. Izhodiščno stanje združbe rib bomo evidentirali le v Mlinščici, saj je izhodiščno stanje v zasutem rokavu pri kraju Dolenje (ni vode in ni ribje združbe) in v odseku Vipave s pregradami (neprehodne za vodne organizme) znano. Pri vzorčenjih bomo sledili utečenim in že preverjenim metodam spremljanja stanja združbe. Popis končnega stanja združbe v Mlinščici bo potekal na istih lokacijah, z istimi metodami in z istim naporom kot popis izhodiščnega stanja indikatorske združbe.

Metode dela

Popis stanja ribje združbe bomo izvedli na odsekih reke Vipave, kjer se bodo izvajale konkretne akcije projekta. Vzorcili bomo rokav Vipave pri kraju Dolenje, Mlinščico za Novakov mlin ter reko Vipavo na območju sanacije pregrad. Vzorčenja bodo potekala z metodo elektroribolova in jih bomo izvedli štirikrat v letu, da zajamemo vse vrste, tudi tiste, ki projektno območje uporabljajo le del leta (npr. le kot prehranjevalni habitat, razmnoževalni habitat, prezimovalni habitat ali habitat za mladice). Novakovo mlinščico in rokav pri Dolenjem bomo, zaradi večjih globin vode, vzorcili tudi iz čolna, sanirane pregrade pa le z brodenjem po vodi.

Za namene merjenja učinkov projektnih aktivnosti bomo Mlinščico za Novakov mlin vzorcili v prvem letu in ponovno ob koncu trajanja projekta, ostala projektna območja pa le ob koncu trajanja projekta, saj je njihovo izhodiščno stanje znano. Na leto so predvideni štirje sklopi vzorčenj za posamezno območje, kar pomeni skupno 24 terenskih dni za celotno trajanje projekta. Izvedla jih bo ekipa ZZRS. Pri tej aktivnosti bodo sodelovali ZZRS koordinator in vsi štirje strokovni sodelavci. Strokovni sodelavec (1) bo poleg sodelovanja pri vzorčenju zadolžen za pripravo in odpravo terena (skupno 24 dni).

V zadnjem letu trajanja projekta, bo ZZRS koordinator (skupno 30 dni) na podlagi dobljenih rezultatov pripravil poročilo o učinkih projektnih aktivnosti.

UČINKI PROJEKTHNIH AKTIVNOSTI

Z ukrepi bomo trajnostno povečali in izboljšali habitat ciljne vrste vidre (*Lutra lutra*). Zadostili bomo v PUN prilogi 6.4 predvidenim aktivnostim: izboljšanje hidrološkega stanja za vrste vezane na vodne in močvirne habitate ter deloma renaturacija izlivnih delov pritokov reke Vipave.

Ukrepi bodo imeli trajno pozitiven vpliv na vse kvalifikacijske vrste območja Natura 2000 Dolina Vipave (SI3000226), vezane na vodne in močvirne habitate: laška žaba (*Rana latastei*), hribski urh (*Bombina variegata*), veliki pupek (*Triturus carniflex*), laški potočni piškur (*Lethenteron zanandreaei*), primorska belica (*Alburnus albidus*), mazenica (*Rutilus rubilio*), grba (*Barbus plebejus*), pohra (*Brabus balcanicus* oz. *Barbus meridionalis*), primorska nežica (*Cobitis bilineata* obravnavana pod vrsto navadna nežica *Cobitis taenia*), kapelj (*Cottus gobio*), ozki vrtenec (*Vertigo angustior*), navadni škržek (*Unio crassus*), vidra (*Lutra lutra*), veliki studenčar (*Cordulegaster heros*), koščični škratec (*Coenagrion ornatum*).

V aktivnosti sodelujejo:

ZRSVN, Občina Ajdovščina – 1 oseba

DRSV – 3 osebe

ZZRS – 6 oseb

Oprema:

Terenska ekipa ZZRS bo pri izvedbi del tega varstvenega cilja uporabljala osebno terensko opremo (za popis vidre: terenske hlače, jakne, obutev, kape, rokavice; za lov rib: ribiške škornje in ribiške hlače) ter opremo za ribolov in sledenje vidre (čoln prirejen za lov, nahrbtni elektroagregat s saki in droben terenski material-vedra, mrežice, alkohol, merilne table, itd.). Nabava večine terenske opreme je že predvidena v okviru projektne aktivnosti 4.1.1. Dodatno bomo v okviru te aktivnosti kupili droben terenski material in upravičevali amortizacijo čolna prirejenega za lov. Stroškovno je amortizacija čolna opredeljena pri aktivnosti izkopa rokava Vipave pri kraju Dolenje, uporabljali pa ga bomo tudi za izlove rib pred gradbenimi deli, za merjenje učinkov projektnih v poglavju 4.1.2 in za sledenje vidri. Čoln je nujno potreben tudi pri izvajanju izlovu tujerodnih vrst želv, v poglavju 4.1.3, kjer pa njegove uporabe finančno nismo ovrednotili.

Aktivnosti	stroški dela	blago in storitve	investicije	fizični kazalnik
Neposredne skupaj	69.180 €	41.575 €	1.062.500 €	
<i>Renaturacija meandra Dolenje</i>	28.565 €	17.275 €	412.500 €	<i>Pretočni rokav (0.15 ha), odstranitev tujerodnih vrst in zasaditev vegetacije.</i>
<i>Ureditev vtoka v Novakovo mlinščico</i>	15.777 €	6.300 €	230.000 €	<i>Izkopane usedline (2500 m3) in postavljen usedalnik, odstranitev tujerodnih vrst in zasaditev vegetacije.</i>
<i>Ureditev prehodnosti štirih pregrad na reki Vipavi</i>	24.839 €	18.000 €	420.000 €	<i>4 za vodne organizme prehodne drče, odstranitev tujerodnih vrst in zasaditev vegetacije.</i>
Posredne skupaj	181.651 €	150.333 €	0 €	
Posredne – interpretacija (skupaj)	3.215 €	0 €	0 €	
<i>Komunikacija z mejnimi lastniki zemljišč, podpora komunikaciji z lokalnim prebivalstvom na temo izvajanja renaturacij</i>	3.215 €	0 €	0 €	<i>Strinjanje lastnikov in mejašev s posegom in ozaveščenost o posegu</i>
Posredne – študije, popisi za fokusiranje projektnih aktivnosti (skupaj)	178.436 €	150.333 €	0 €	
<i>Popis stanja vidre na projektnem območju</i>	45.339 €	0 €	0 €	<i>Poročilo</i>
<i>Izdelava projektne dokumentacije za renaturacijo meandra Dolenje</i>	35.487 €	45.000 €	0 €	<i>Projektna dokumentacija</i>
<i>Izdelava projektne dokumentacije za ureditev vtoka v Novakovo mlinščico</i>	35.487 €	45.000 €	0 €	<i>Projektna dokumentacija</i>
<i>Izdelava projektne dokumentacije za ureditev prehodnosti štirih pregrad na reki Vipavi</i>	35.487 €	55.000 €	0 €	<i>Projektna dokumentacija</i>
<i>Spremljanje učinkov varstvenega cilja 4.1.2. (popis ribjih združb)</i>	26.636 €	5.333 €	0 €	<i>Poročilo o učinkih aktivnosti varstvenega cilja 4.1.2.</i>
Posredne – zagotavljanje trajnosti rezultatov (skupaj)	0 €	0 €	0 €	
Varstveni cilj skupaj	stroški dela	blago in storitve	investicije	SKUPAJ
	250.831 €	191.908 €	1.062.500 €	1.505.239 €

Rezultati oz. prispevek h kazalnikom OP	ohranjanje	izboljšanje	obnova
Izhodiščno stanje kazalnika ⁶	0 ha		
Načrtovana vrednost kazalnika ⁷		11,85 ha (rokav, mlinščica, drče)	0,15 ha (izkop)

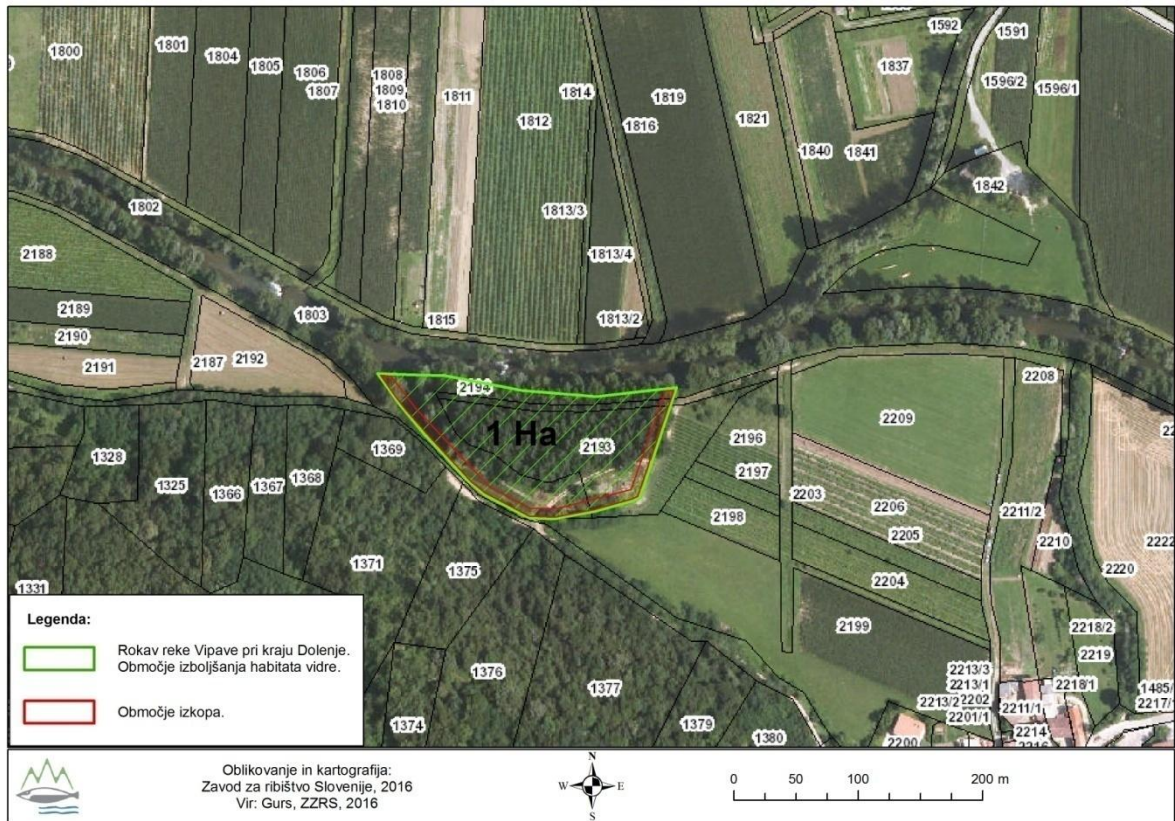
Grafični prikaz območij aktivnosti:

Slika 3: Trenutno zasuti rokav reke Vipave pri kraju Dolenje – območje izboljšanja (0,85 ha) in obnove (~0,15 ha) habitata za vidro.

⁶Pri izhodiščnem stanju nas zanima površina habitata ali habitatnega tipa, ki je že zdaj v dobrem stanju.

⁷Pri načrtovani vrednosti kazalnika v stolpec ohranjanje vnesite površino habitata ali habitatnega tipa, za katero izvajate aktivnosti ohranjanja v okviru tega projekta. V stolpec izboljšanje vnesite površino habitata ali habitatnega tipa, za katero so potrebne aktivnosti fizičnega izboljšanja teh površin. V stolpec obnova pa vnesite površino habitata ali habitatnega tipa, ki jo v okviru projekta nameravate obnoviti.

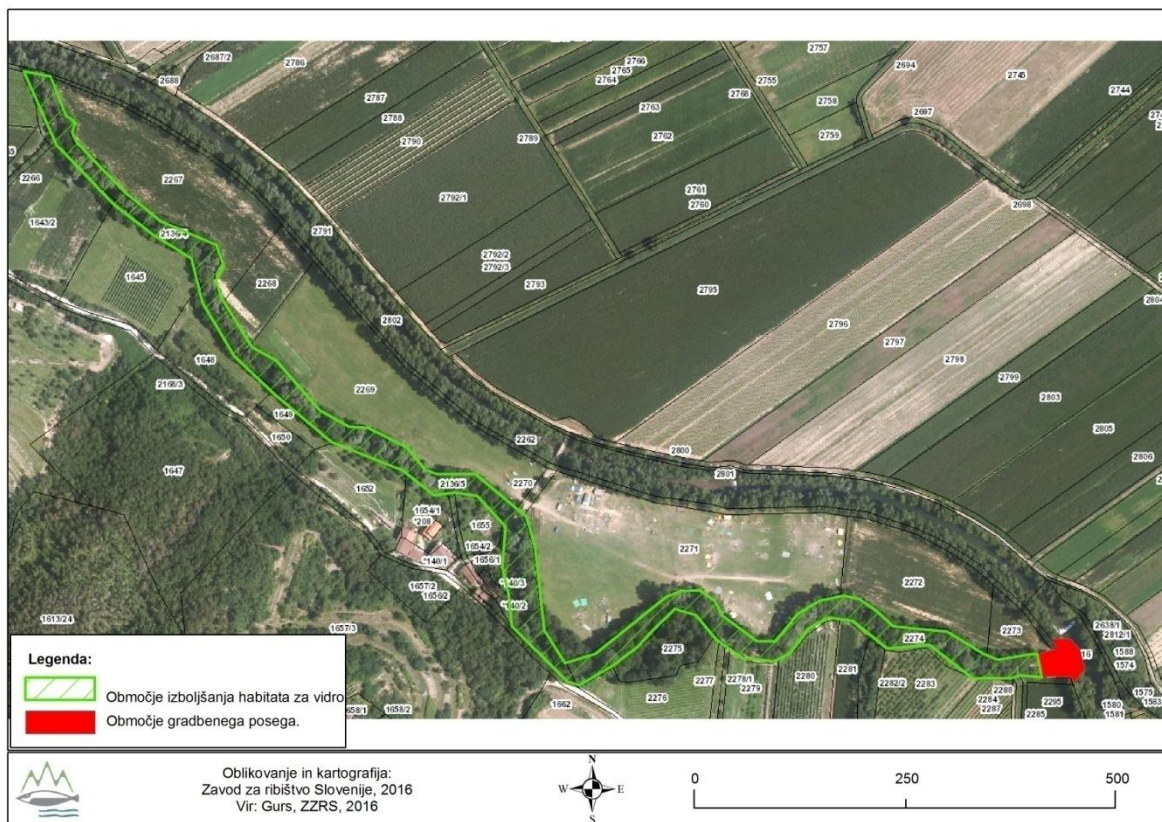

Slika 4: Trenutno zasuti rokav reke Vipave pri kraju Dolenje – območje izboljšanja (zeleno) in obnove (rdeče) habitata za vidro.

Grafični prikaz območij aktivnosti:

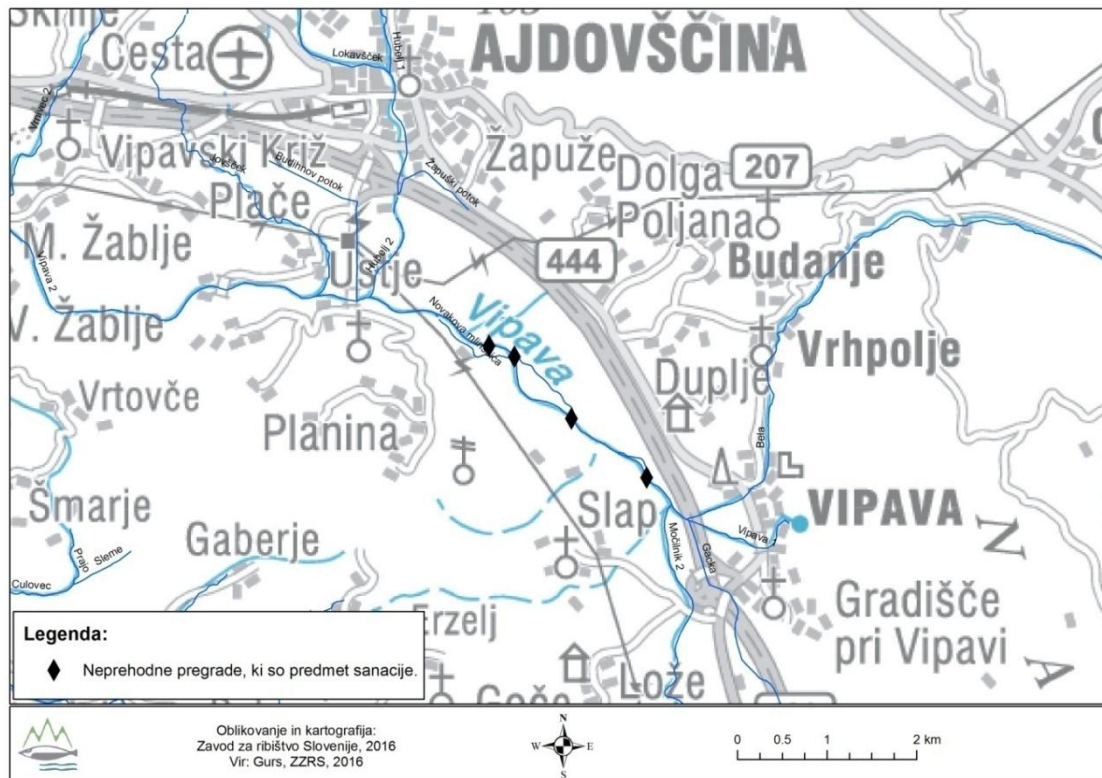

Slika 5: Novakova mlinščica, umestitev vodnega telesa v prostor.

Slika 6: Novakova mlinščica. V projektu bomo sanirali vtok v Novakovo mlinščico (rdeče) in s tem zagotovili pretočnost Mlinščice skozi celo leto. Izboljšali bomo habitat vidre za ~1 ha.

Grafični prikaz območij aktivnosti:

Slika 7: Mesta za vodne organizme neprehodnih pregrad, ki so predmet sanacije. S posegom bomo izboljšali habitat vidre za ~ 10 ha. Posegi bodo izvedeni na vodnih zemljiščih v lasti Republike Slovenije, zato parcelnih števil nismo prikazovali.

4.1.3 Varstveni cilj – izboljšanje stanja ohranjenosti ciljne vrste močvirska sklednica (*Emys orbicularis*) / odstranjevanje invazivnih tujerodnih vrst

Opis doseganja varstvenega cilja

Močvirska sklednica (*Emys orbicularis*) je edina domorodna sladkovodna želva v Sloveniji. Gre za ogroženo vrsto, uvrščeno v rdeči seznam tako na evropskem (IUCN; potencialno ogrožena vrsta) kot tudi slovenskem (prizadeta vrsta) nivoju. V evropski Direktivi o habitatih jo najdemo v prilogi II (vrste katerih habitat je treba varovati) in v prilogi IV (strogo varovane vrste). Njeno stanje ohranjenosti je neugodno.

V Vipavski dolini se, po podatkih iz preteklih monitoringov, na območju doline pojavljajo večinoma le še posamezni osebki močvirske sklednice. Eden od glavnih razlogov za upadanje njenega števila je prisotnost tujerodnih vrst želv, predvsem popisane sklednice (*Trachemys scripta*) (rdečevratke in rumenovratke). Popisana sklednica se v Vipavski dolini uspešno razmnožuje. Njena populacija je v porastu. Zato bomo za izboljšanje ohranitvenega stanja močvirske sklednice na celotnem območju porečja Vipave intenzivno odstranjevali tujerodne vrste želv. Pričakujemo, da bomo odstranili vsaj 100 osebkov, kar je iz izkušenj odstranjevanja drugod po Sloveniji in tudi Evropi za projekt izjemno veliko. ZZRS strokovni sodelavec (1) in strokovni sodelavec (2) bosta odstranjevala tujerodne vrste želv skupno 120 dni v času trajanja projekta. Strokovni sodelavec (1) bo zadolžen za pripravo in odpravo terenov, vnos podatkov in v zadnjem letu za pripravo poročila (skupno 60 dni).

Predvidena aktivnost je v skladu s PUN prilogo 6.1, ki preko projektnega dela predvideva omejevanje razširjenosti tujerodnih invazivnih vrst. Odstranjevanje bo potekalo bolj intenzivno na območjih največjih gostot tujerodnih vrst želv in bo zagotovo obsegalo renške okljuke reke Vipave, glinokop Bilje in zadrževalnik Vogršček (~110 ha). Uporabili bomo metode lova s pastmi pri čemer bomo na večjih, globljih vodnih telesih, kot je Vogršček, potrebovali tudi čoln. Cilj odstranjevanja je zmanjšati število invazivk v ulovu za 50%. **To bo pokazatelj zmanjšanja populacije tujerodnih želv v naravi in s tem zmanjšanje grožnje močvirski sklednici. S tem bomo ugodno vplivali na ohranitveno stanje te ciljne vrste.** Ujete tujerodne želve bo uspal veterinar. Stroški evtanazije so predvideni v stroškovniku projekta.

Izvor popisane sklednice v naravnem okolju je opustitev gojenja živali v domovih. Ljudje se »domačega ljubljénčka« naveličajo in se ga znebijo na način, da ga izpustijo v divjino, kjer pa predstavlja eno največjih groženj domorodni vrsti želve, močvirski sklednici. **Za preprečevanje nadaljnjega vnosa invazivnih tujerodnih želv v okolje in s tem zagotovitev dolgoročnega učinka zmanjšanja tujerodnih želv v okolju** bomo ljudem predstavili nove inovativne tehnike gojenja živali. V eni bolj obiskanih trgovin z malimi živalmi bomo razstavili dva prototipa permakulturnih terarijev, ki so samozadostni in ne rabijo čiščenja. V njih bo mogoče poleg želv gojiti še okrasne oziroma kulturne rastline. Sistem je že preizkušen in deluje. S ciljem ozaveščanja ljudi o problematiki izpusta želv v naravo, bomo v okviru te aktivnosti izdelali brošuro, v kateri bo predstavljena problematika vnosa tujerodnih vrst želv v okolje, ki je velikemu številu ljudi na žalost še nepoznana obenem pa bodo v brošuri podana navodila za postavitve prikazane samozadostne enote. Knjižice bodo na voljo obiskovalcem in se bodo nahajale ob permakulturnemu terariju. Za izdelavo permakulturnih terarijev in tisk brošur sta predvidena zunanja izvajalca. Za pripravo vsebin brošure in komunikacijo vezano na postavitve terarijev v trgovini z malimi živalmi bo zadolžen ZZRS koordinator (20 dni). Tudi ta aktivnost zasleduje cilj PUN priloge 6.1, ki je omejevanje razširjenosti tujerodnih invazivnih vrst preko finančnega vira projektov.

Močvirska sklednica je močno ogrožena tudi s strani človeka. Človek krči, fragmentira in onesnažuje njen življenjski prostor. Vrsta sicer večino svojega življenja preživi ob (v) vodi, v času gnezdenja pa se odpravi v zaraščena območja odmaknjena od vode, kjer v gnezdu odloži jajca. Vipavska dolina je intenzivno kmetijsko obdelana in kmetijske površine segajo praktično vse do brežin vodnih teles. Močvirska sklednica si zato mnogokrat gnezda najde na njivskih površinah, ki pa so intenzivno obdelovana. Zato so gnezda močvirske sklednice v Vipavski dolini močno ogrožena in pogostokrat uničena.

Za izboljšanje ohranitvenega stanja močvirske sklednice v Vipavski dolini bomo vrsto varovali na območju opuščenega glinokopa Bilje, kjer se želve še pojavljajo v večjem številu (35 ha). Gre za eno redkih območij s tako visokim številom vrste. Število sklednic v glinokopu je ocenjeno na 100 osebkov. Podatki so bili pridobljeni s popisom v okviru Dijaškega tabora Biologije (Prvačina, 2010). Na območju glinokopa bomo s pomočjo signalov (najem/nakup GPS sistema sledenja) spremljali gibanje želv, s ciljem ugotoviti celotno območje, kjer se populacija močvirske sklednice pojavlja. Za spremljanje gibanja močvirskih sklednic bosta zadolžena ZZRS strokovni sodelavec (1) in strokovni sodelavec (2) (vsak 20 dni). Sledenje osebkom bomo izpeljali do tretjega leta trajanja projekta. Posebno nas bodo zanimala mesta gnezdišč, ki jih bomo varovali (predvideno območje 0,2 ha). Lastnike zemljišč, kjer se močvirska sklednica nahaja ali celo gnezdi, bo ZRSVN koordinator (30 dni), v času trajanja projekta, intenzivno ozaveščal, saj lahko le z zavedanjem pomena zemljišč, ki jih imajo kmetje/lastniki v lasti zagotovimo trajnostne učinke te projekte aktivnosti. Ozaveščanje lastnikov se bo s strani ZRSVN nadaljevalo tudi po koncu trajanja projekta. Predvidena aktivnost je v skladu s PUN prilogo 6.1, ki preko projektne dela in proračunskih sredstev predvideva raziskavo odvisnosti velikosti populacije od lastnosti habitata.

Trajnostne učinke projekta bomo dosegli z aktivnim ozaveščanjem lastnikov zemljišč, kjer močvirska sklednica gnezdi, tudi po koncu trajanja projekta. Ozaveščanja bo izvajal ZRSVN. Poleg tega bomo s plasiranjem permakulturnega načina gojenja domačih živali med ljudi in knjižicami o posledicah vnosa tujerodnih vrst dolgoročno vplivali na dojetje te problematike med splošno javnostjo. Permakulturni terarji bodo namreč razstavljeni tudi po koncu trajanja projekta.

INDIKATORSKA VRSTA za omenjen sklop ukrepov bo **močvirska sklednica** (*Emys orbicularis*). Skozi projekt bomo dokazovali izboljšanje njenega ohranitvenega stanja in njenega habitata.

MERJENJE UČINKOV PROJEKTHNIH AKTIVNOSTI bomo izvedli s primerjavo stanja indikatorske vrste pred (izhodiščno stanje) in po (končno stanje) izvedbi neposrednih akcij projekta. Izhodiščno stanje močvirske sklednice bomo evidentirali na območju opuščenega glinokopa Bilje, kjer se bodo izvajale aktivnosti projekta. Privzeli bomo vse obstoječe podatke (literatura, baze podatkov) in na terenu izpeljali zgolj nujno potrebna vzorčenja. Pri vzorčenjih bomo sledili utečenim in že preverjenim metodam spremljanja ohranitvenega stanja vrste. Popis končnega stanja močvirske sklednice bo potekal na istih lokacijah, z istimi metodami in z istim naporom kot popis izhodiščnega stanja indikatorske vrste.

Učinke odstranjevanja invazivnih vrst želv bomo ugotavljali kar iz izvajanja konkretne aktivnosti projekta, s primerjavo števila ujetih želv v prvem in zadnjem letu trajanja aktivnosti. Zato dodatna vzorčenja za analizo učinkov projektne aktivnosti niso potrebna.

Učinke ozaveščanja ljudi o posledicah vnosa tujerodnih želv v divjino in o permakulturnem gojenju želv v domovih bomo ugotavljali z anketiranjem lastnikov domačih živali, ki obiskujejo trgovine z živalmi. Anketiranih bo vsaj 100 oseb. Ankete bosta izvedla ZZRS strokovni sodelavec (1) (10 dni) in ZZRS strokovni sodelavec (2) (10 dni) pred in po postavitvi terarijev. Na koncu bo ZZRS strokovni sodelavec (1) (20 dni) pripravil poročilo o učinkih ozaveščanja.

Metode dela

Metoda vzorčenja močvirske sklednice v Biljenskem glinokopu bo vizualno štetje osebkov. Pri izvedbi te aktivnosti bosta sodelovala ZZRS strokovni sodelavec (1) (2 dni) in ZZRS strokovni sodelavec (2) (2 dni), slednji bo zadolžen tudi za pripravo in odpravo terena (1 dan). Vizualno štetje osebkov bomo izvajali v prvem letu in ga nato ponovili v zadnjem letu trajanja projekta.

ZZRS strokovni sodelavec (1) (30 dni) bo v zadnjem letu trajanja projekta izdelal poročilo o učinkih projektnih aktivnosti na izboljšanje ohranitvenega stanja močvirske sklednice.

UČINKI PROJEKTHNIH AKTIVNOSTI

Z ukrepi bomo trajno izboljšali habitat in ohranitveno stanje močvirske sklednice (*Emys orbicularis*). Zadostili bomo v PUN prilogi 6.4 predvidenima aktivnostma: odstranitev invazivnih tujerodnih vrst in interpretaciji o ohranjanju biotske raznovrstnosti, prednostno o omrežju Natura 2000.

V aktivnosti sodelujejo:

ZRSVN – 1 oseba

ZZRS – 3 osebe

Oprema:

Terenska ekipa ZZRS bo pri izvedbi del tega varstvenega cilja uporabljala osebno terensko opremo (terenske hlače, jakne, obutev, kape, rokavice; za lov invazivk: ribiške škornje in ribiške hlače) ter opremo za lov (čoln, pasti, vabe in droben terenski material). Večino terenske opreme je že upravičene v okviru projektne aktivnosti 4.1.1. in 4.1.2.

Dodatno bomo v okviru te aktivnosti kupili pasti, vabe in droben terenski material.

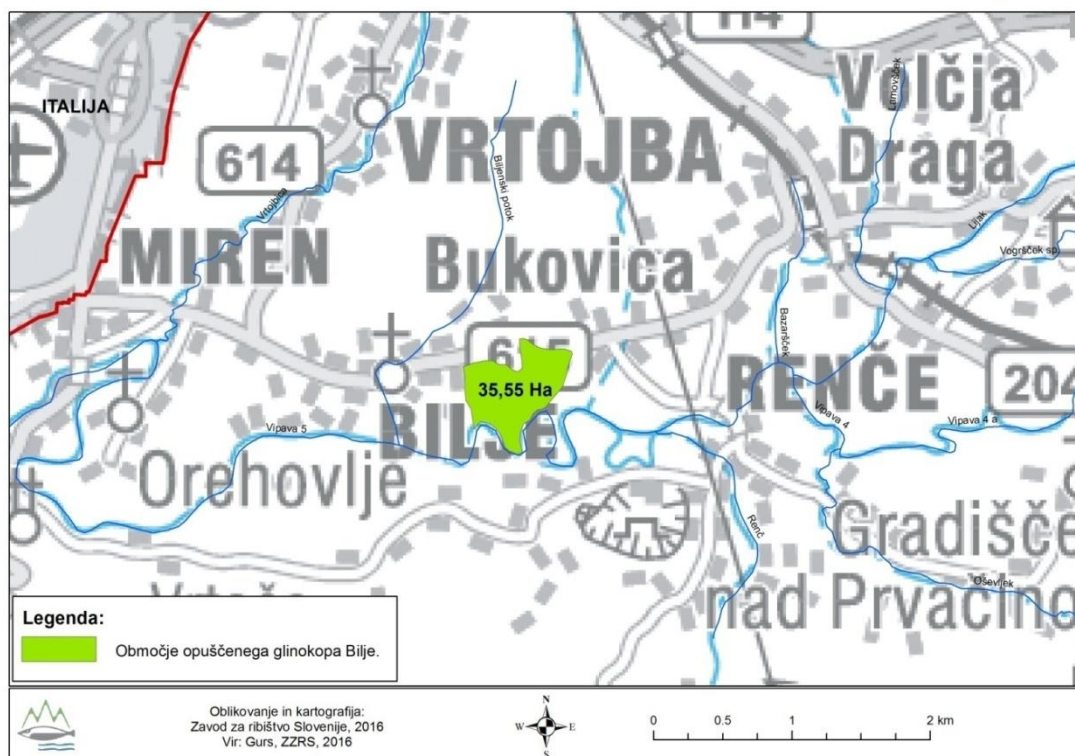
Aktivnosti	stroški dela	blago in storitve	investicije	fizični kazalnik
Neposredne skupaj	60.058 €	14.500 €	0 €	
<i>Odstranjevanje tujerodnih vrst želv</i>	54.150 €	14.500 €	0 €	Odstranjenih vsaj 100 osebkov
<i>Komunikacija z lastniki zemljišč</i>	5.908 €	0 €	0 €	Vzpostavljena komunikacija z vsemi lastniki parcel na območju Bilj, kjer gnezdiyo močvirske sklednice
Posredne skupaj	20.629 €	35.000 €	0 €	
Posredne – interpretacija (skupaj)	8.037 €	5.000 €	0 €	
<i>Postavitev terarijev in izdelava knjižic</i>	8.037 €	5.000 €	0 €	Razstavljena 2 terarija in natisnjenih vsaj 1.000 knjižic
Posredne – študije, popisi za fokusiranje projektnih aktivnosti (skupaj)	12.592 €	30.000 €	0 €	
<i>Spremljanje gibanja močvirskih sklednic z metodo telemetrije</i>	7.668 €	30.000 €	0 €	Določena površina življenjskega prostora močvirske sklednice
<i>Spremljanje učinkov varstvenega cilja 4.1.3. (popis močvirske sklednice)</i>	4.924 €	0 €	0 €	Poročilo o učinkih aktivnosti varstvenega cilja 4.1.3.
Posredne – zagotavljanje trajnosti rezultatov (skupaj)	0 €	0 €	0 €	
Varstveni cilj skupaj	stroški dela	blago in storitve	investicije	SKUPAJ
	80.687 €	49.500 €	0 €	130.187 €

Rezultati oz. prispevek h kazalnikom OP	ohranjanje	izboljšanje	obnova
Izhodiščno stanje kazalnika	0,2 ha (Bilje; vodna in obrežna površina)		
Načrtovana vrednost kazalnika	0,2 ha (Bilje; mesta gnezdišč)	111 ha (vodna telesa Natura 2000 območja Dolina Vipave)	

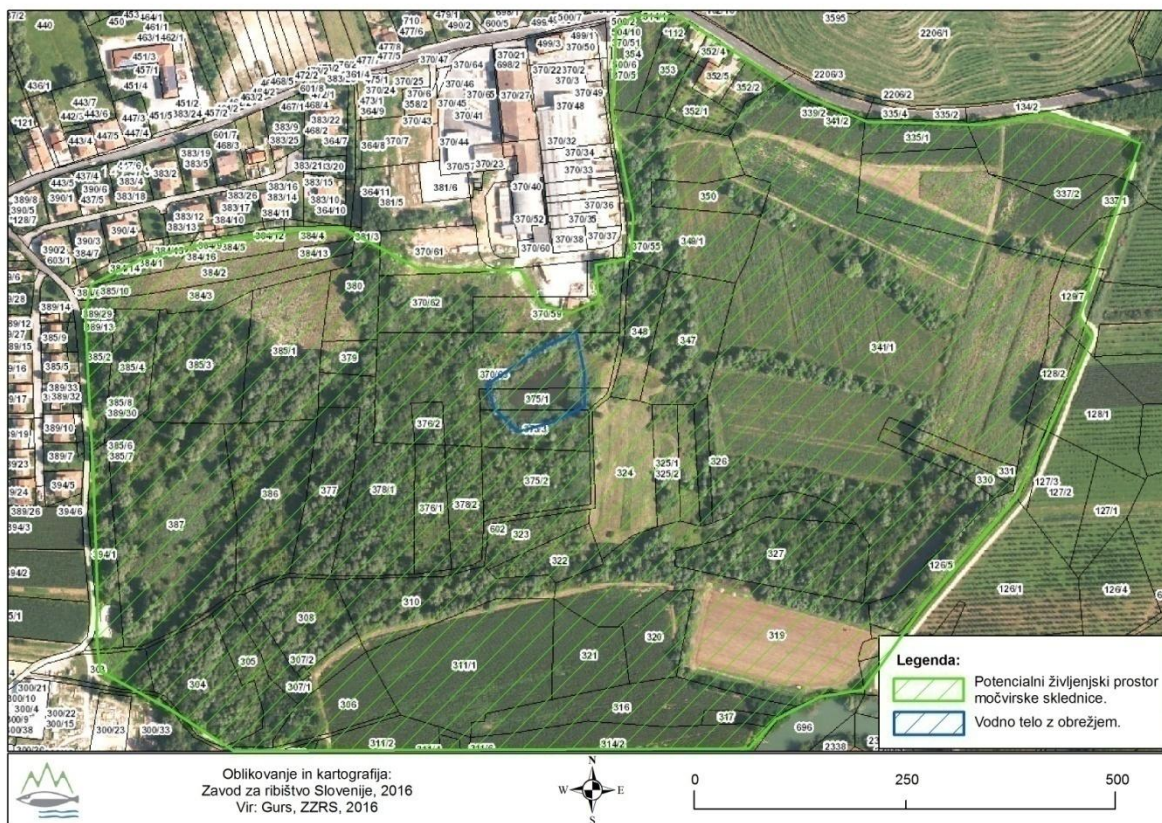
Grafični prikaz območij aktivnosti

Slika 8: Predvidena območja odstranjanja tujerodnih vrst želv (~111 ha). Glede na to, da se bodo odstranjanja izvajala na vodnih zemljiščih v lasti Republike Slovenije, parcelnih številk nismo prikazovali.

Slika 9: Potencialni življenjski prostor močirske sklednice na območju opuščenega glinokopa Bilje.

Slika 10: Potencialni življenjski prostor močvirske sklednice na območju opuščenega glinokopa Bilje. Z modro je označeno vodno telo z obrežjem (~0,2 ha), kjer se močvirska sklednica pojavlja v večjem številu.

4.1.4 Varstveni cilj – izboljšanje stanja ohranjenosti ciljne vrste črnočeli srakoper (*Lanius minor*) / vzpostavlanje in ohranjanje krajinskih struktur

Opis doseganja varstvenega cilja

Za varstvo in izboljšanje habitata črnočelega srakoperja v Vipavski dolini (6,25 ha) so v okviru tega varstvenega cilja predvidene naslednje projektne aktivnosti:

1. Zasaditev mejic (4,5 ha)

Zasadili bomo nove linije topolov ali drugih domorodnih dreves (češnja, oreh). Drevesa (nakup 150 dreves) bodo zagotavljala gnezdišča črnočelemu srakoperju. Pred zasaditvijo bomo pridobili vsa potrebna dovoljenja in soglasja (od Sklada kmetijskih zemljišč Republike Slovenije, lastnikov parcel in mejašev). Pripravili bomo načrt zasaditve in na terenu uskladili lokacije zasaditve z lastniki parcel ter mejaši. Sadike bomo letno obželi in pregledovali njihovo vitalnost, propadle ali uničene sadike bomo nadomestili z novimi (predviden nakup 30 dodatnih dreves).

Za izvedbo te aktivnosti je zadolžen DOPPS. Pri sajenju dreves bodo sodelovali vsi trije DOPPS ornitologi (skupno 18 dni) in koordinator Občine Ajdovščina (10 dni).

2. Postavitev lovnih prež (kolov) za izboljšanje pogojev prehranjevanja za črnočelega srakoperja (1,6 ha)

Za izboljšanje pogojev prehranjevanja za črnočelega srakoperja bomo postavili 50 lovnih prež (kolov). Pred postavitvijo bomo pridobili vsa potrebna dovoljenja in soglasja (od Sklada kmetijskih zemljišč Republike Slovenije, lastnikov parcel in mejašev). Skupaj z lastniki parcel in mejaši bomo na terenu uskladili lokacije postavitve prež. Glede na to, da ima črnočeli srakoper majhno domače okolje (home range), ki je vezano na mesto gnezdišča bomo lokacije prež letno spreminjali. Preverjali bomo stanje prež in uničene ali izginule preže nadomestili z novimi.

Za izvedbo te aktivnosti je zadolžen DOPPS. Pri postavljanju lovnih prež (kolov) bodo sodelovali vsi trije DOPPS ornitologi (skupno 26 dni) in koordinator Občine Ajdovščina (2 dni).

3. Vzpostavitev cvetnih pasov

Med intenzivno obdelanimi njivami bomo, na zemlji v lasti Občine Ajdovščina in/ali v zasebni lasti s sejanjem senenega drobirja vzpostavili 1.500 m² cvetnih pasov. S tem ukrepom bomo obnovili prehranjevalni habitat črnočelega srakoperja na 0,15 ha. Pred vzpostavitvijo cvetnih pasov bomo določili njihove optimalne lokacije (na osnovi lokacij gnezd črnočelega srakoperja), mere (širina) ter vrstno sestavo. Pri tem bomo sodelovali z lastniki zemljišč. Za cvetne pasove na zasebnih površinah bomo sklenili pogodbo o skrbništvu. V drugem, tretjem in četrtem letu projekta bomo beležili učinkovitost cvetnih pasov kot varstvenega ukrepa za črnočelega srakoperja: merili bomo abundanco nevretenčarjev (predvsem hroščev in kobilic), beležili bomo, kako pogosto cvetne pasove uporablja črnočeli srakoper in ovrednotili, ali cvetne pasove uporablja bolj pogosto kot ostale razpoložljive habitate znotraj svojega domačega okoliša.

Za izvedbo te aktivnosti je zadolžen DOPPS. Pri vzpostavljanju cvetnih pasov bodo sodelovali vsi trije DOPPS ornitologi (skupno 19 dni) in koordinator Občine Ajdovščina (10 dni).

V okviru tega varstvenega cilja bo koordinator Občine Ajdovščina (skupno 60 dni) zadolžen še za pregled lastništva zemljišč primernih za zasajanje in definiranje najustreznejših lokacij zasaditve in umestitve kolov ter za komunikacijo z lastniki zemljišč, s ciljem pridobivanja soglasij in potrebnih dovoljenj za umestitev kolov ali zasaditev na privatna zemljišča. Pri komunikaciji z lastniki zemljišč bosta sodelovala tudi DOPPS ornitolog (1) (25 dni) in ornitolog (3) (6 dni).

Zgoraj opisane projektne aktivnosti, s ciljem obnove ali izboljšanja habitata črnočelega srakoperja, bodo temeljile na predhodno pripravljenem načrtu, ki ga bosta pripravila DOPPS ornitolog (1) (30 dni) in ornitolog (2) (20 dni).

Dela na terenu bodo izvedena usmerjeno, saj bo potek del jasno in nedvoumno opredeljen v načrtih za izvedbo. V fazi priprave načrtov pa bo treba pretehtati vse možnosti izvedbe, pregledati situacijo na terenu in osnovati končno različico izvedbe ukrepov, ki bo v danih okoliščinah najbolj učinkovita. Načrtovanje je zato, v primerjavi s časom namenjenim izvedbi del, časovno bolj zamudno.

Z zasaditvijo mejic in postavitvijo prež bomo trajno izboljšali lovne pogoje črnočelemu srakoperju in drugim ogroženim vrstam ptic, ki se prehranjujejo s kmetijstvu škodljivimi živalmi (bramorji, kobilice, gosenice, miši, voluharji). Poleg tega mejice v Vipavski dolini delujejo kot protivetrna zaščita, saj zmanjšujejo odnašanje zemlje s strani orkanske burje. Zato je tak ukrep dobrodošel tudi za lastnike zemljišč. Predvidene aktivnosti so v skladu s PUN prilogo 6.1, ki iz proračunskih sredstev in projektov predvideva preko nadaljnjega monitoringa ohranjanje in obnovo velikosti populacije črnočelega srakoperja ter obnovo velikosti njegovega habitata v smislu postavitve posameznih dreves ter prež. Po poteku projekta bo skrb za ustrezno strukturo habitata prevzel DOPPS.

INDIKATORSKA VRSTA za omenjen sklop ukrepov bo **črnočeli srakoper** (*Lanius minor*). Skozi projekt bomo dokazovali izboljšanje njegovega ohranitvenega stanja in habitata.

MERJENJE UČINKOV PROJEKTHNIH AKTIVNOSTI bomo izvedli s štetjem gnezditvenih parov črnočelega srakoperja. Privzeli bomo vse obstoječe podatke (literatura, baze podatkov) o stanju črnočelega srakoperja v Vipavski dolini in na terenu izpeljali zgolj nujno potrebna vzorčenja za prikaz učinkovitosti tega varstvenega cilja. Glede na to, da gre za zelo ranljivo in ogroženo vrsto, ki je na robu izumrtja, bomo stanje vrste spremljali vsako leto. S tem bomo zmožni prilagajati načrtane ukrepe trenutnemu stanju vrste, kar je zaradi majhnega domačega območja (home range) vrste nujno potrebno.

Pri spremljanju učinkov teh projektne aktivnosti bodo sodelovali vsi trije DOPPS ornitologi (skupno 150 dni). V zadnjem letu trajanja projekta bosta DOPPS ornitolog (1) (16 dni) in ornitolog (2) (10 dni) pripravila poročilo o učinkovitosti ukrepov na ohranitveno stanje črnočelega srakoperja.

Metode

V vseh projektne letih bomo v gnezditveni sezoni na območjih v Vipavski dolini, kjer bo z državnim monitoringom Nature 2000 zabeležena prisotnost črnočelega srakoperja, iskali njegova gnezda. Točna določitev lokacije gnezd v vsakem projektne letu je z vidika učinkovitosti projekta pomembna zato, da bomo lahko lovne preže za vrsto postavili na lokacije, kjer bodo za črnočelega srakoperja najbolj koristne (če bo treba, jih bomo med leti prestavljali). Točne lokacije gnezd so pomembne tudi zaradi čim bolj ustrezne umestitve cvetnih pasov. Drugih popisov črnočelega srakoperja ne načrtujemo. Predviden popis (iskanje gnezd) se v ničemer ne podvaja z obstoječim državnim monitoringom vrste, ki poteka z metodo »area count« in beleži zgolj prisotnost osebkov na popisnih ploskvah, ne išče pa se gnezd.

UČINKI PROJEKTHNIH AKTIVNOSTI

Z ukrepi bomo trajno izboljšali habitat in ohranitveno stanje črnočelega srakoperja (*Lanius minor*). **Zadostili bomo tudi v PUN prilogi 6.4 predvideni aktivnosti:** vzpostavljanje in ohranjanje krajinskih struktur.

V aktivnosti sodelujejo:

DOPPS – 3 osebe

Občina Ajdovščina – 1 oseba

Oprema:

Za izvedbo del na terenu bomo potrebovali:

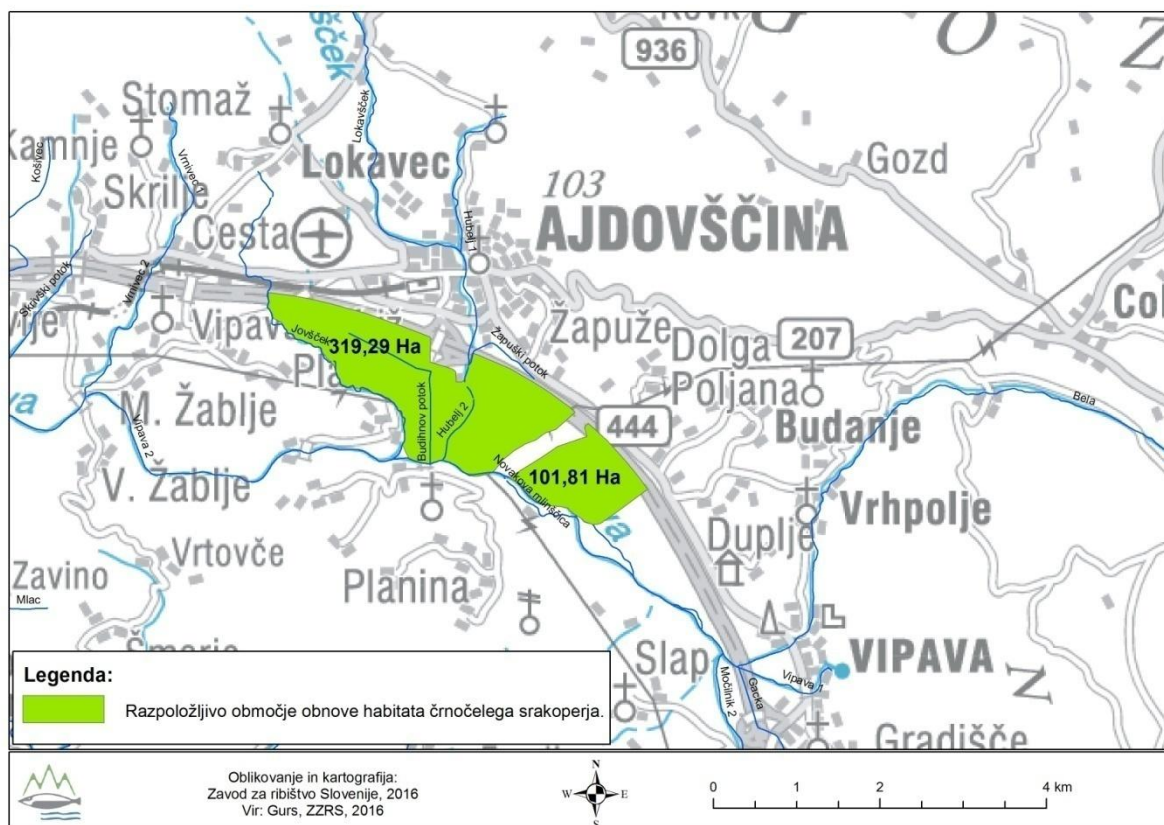
- daljnogleda za opazovanje ptic,
- motike in grablje za rahljanje in izkop zemlje pri postavitvi lovnih prež ter zasaditvi dreves in cvetnih pasov,
- osebno terensko opremo za vse tri ornitologe (terenski čevlji, hlače).

Omenjena oprema je stroškovno opredeljena v okviru tega (4.1.4) varstvenega cilja.

Aktivnosti	stroški dela	blago in storitve	investicije	fizični kazalnik
Neposredne skupaj	13.576 €	7.715 €	0 €	
<i>Sajenje novih linij dreves</i>	4.510 €	4.425 €	0 €	150 posajenih dreves
<i>Postavljanje lovnih prež</i>	4.320 €	1.400 €	0 €	Postavljenih 50 lovnih prež
<i>Vzpostavitev cvetnih pasov</i>	4.747 €	1.890 €	0 €	0,15 ha zasajenih cvetnih pasov
Posredne skupaj	51.790 €	2.000 €	4.500 €	
Posredne – interpretacija (skupaj)	0 €	0 €	0 €	
Posredne – študije, popisi za fokusiranje projektnih aktivnosti (skupaj)	28.505 €	2.000 €	0 €	
<i>Spremljanje učinkov varstvenega cilja 4.1.4. (črnočeli srakoper)</i>	28.505 €	2.000 €	0 €	Poročilo o učinkih aktivnosti varstvenega cilja 4.1.4.
Posredne – zagotavljanje trajnosti rezultatov (skupaj)	23.285 €	0 €	4.500 €	
<i>Priprava načrta zasaditve dreves in cvetnih pasov ter umestitev kolov</i>	15.176 €	0 €	0 €	Izdelan načrt
<i>Pregled lastništva zemljišč, komunikacija z lastniki zemljišč, pridobivanje dovoljenj</i>	8.109 €	0 €	4.500 €	Pridobljena soglasja in dovoljenja lastnikov zemljišč
Varstveni cilj skupaj	stroški dela	blago in storitve	investicije	SKUPAJ
	65.366 €	9.715 €	4.500 €	79.581 €

Rezultati oz. prispevek h kazalnikom OP	ohranjanje	izboljšanje	obnova
Izhodiščno stanje kazalnika	13 ha		
Načrtovana vrednost kazalnika			6,25 ha (mejice, preže, cvetni pasovi)

Grafični prikaz območij aktivnosti

Slika 11: Razpoložljivo območje na Ajdovskem polju za obnovo habitata črnočelega srakoperja. Aktivnost se bo zagotovo izvajala na parcelah v lasti občine Ajdovščina. Parcelnih številk zaradi preobsežnosti območja nismo prikazali.

4.1.5 Varstveni cilj – izboljšanje stanja ohranjenosti ciljne vrste hribski škrjanec (*Lullula arborea*) / oživljanje zaraščajočih se travnatih površin

Opis doseganja varstvenega cilja

Eden od ključnih razlogov za upad populacije hribskega škrjanca (*Lullula arborea*) na Vipavskem je zaraščanje pobočij Vipavske doline. Ko se nekdanje košenice popolnoma zaprejo z gozdom, vrsta izgubi svojo ekološko nišo.

V projektu bomo obnovili ustrezen habitat za hribskega škrjanca na 25 ha zemljišč v zaraščanju, ki so v lasti Občine Ajdovščina. Za točno določitev površin za revitalizacijo bomo v prvi gnezditveni sezoni opravili kartiranje ptic (5 popisov) ter opredelili habitate in strukture, ki jih za petje, prehranjevanje in gnezditve potrebuje hribski škrjanec. Na podlagi teh podatkov bomo pripravili načrt sečnje, ki bo upošteval ekološke zahteve hribskega škrjanca. V skladu s tem načrtom bomo na 25 ha odstranili del ali večino lesne zarasti. **Na teh 25 ha bomo še pet let po trajanju projekta preprečevali zaraščanje zemljišča s pašo in s tem zagotovili trajne učinke akcije in projekta.** Na pašnikih v bližini projektne območja namreč kmetje trenutno pasejo živino. Po zaključku obnove habitata bo občina Ajdovščina z lokalnimi kmeti sklenila pogodbe dolgoročnega varstva za izvajanje paše na tem območju za čas trajanja projekta. Kmetje bodo usmerjeni za zagotovitev največjih učinkov paše, pri čemer se bodo zavezali, da bodo pašo izvajali še pet let po koncu poteka pogodbe.

Pri pripravi načrta sečnje bodo sodelovali vsi trije DOPPS ornitologi (skupno 16 dni), medtem ko bo pri konkretni aktivnosti sečnje oziroma odstranjevanju lesne zarasti prisoten DOPPS ornitolog (3) (30 dni). Sečnjo bo izvajal izbran zunanji izvajalec, ki ga bo, skladno s postopkom javnega naročanja, izbral koordinator Občine Ajdovščina.

Koordinator Občine Ajdovščina bo v okviru tega varstvenega cilja zadolžen za izvedbo vseh aktivnosti vezanih na sklepanje dolgoročnega varstva z lokalnimi kmeti (30 dni). S tem namenom so v projektu predvideni stroški pogodbenih razmerij za dolgoročno izvajanje paše na tem območju.

Aktivnost je v skladu s PUN tabelo 6.1, kjer je iz proračunskih sredstev predvideno ohranjanje velikosti populacije hribskega škrjanca.

INDIKATORSKA VRSTA za omenjen sklop ukrepov bo **hribski škrjanec** (*Lullula arborea*). Skozi projekt bomo dokazovali izboljšanje njenega ohranitvenega stanja in habitata.

MERJENJE UČINKOV PROJEKTNIH AKTIVNOSTI bomo izkazovali s primerjavo stanja indikatorske vrste pred (izhodiščno stanje) in po (končno stanje) izvedbi neposrednih akcij projekta. Izhodiščno stanje hribskega škrjanca bomo evidentirali na obrobju Trnovskega gozda, kjer se bodo izvajale aktivnosti projekta. Privzeli bomo vse obstoječe podatke (literatura, baze podatkov) in na terenu izpeljali zgolj nujno potrebna vzorčenja. Popis končnega stanja indikatorske vrste bo potekal na istih lokacijah, z istimi metodami in z istim naporom kot popis izhodiščnega stanja vrste.

Metode

Metoda vzorčenja bo kartiranje teritorijev, ki jo bomo izvedli petkrat v gnezditveni sezoni, med marcem in junijem, da povečamo verjetnost najdbe osebkov in opredelimo strukture ter habitate, ki jih vrsta potrebuje za svoj obstoj. Metoda zajema natančen popis gnezd in osebkov (njihovega vedenja) na naključno izbranih površinah znotraj v naprej določenega območja.

Vzorčenje bo potekalo v prvi gnezditveni sezoni projekta z namenom pridobiti vhodne podatke za izdelavo načrta sečnje (načrt bo upošteval ekološke zahteve hribskega škrjanca na tem območju).

Popis bomo v okviru spremljanja učinkovitosti ukrepov z enako metodo ponovili v zadnji gnezditveni sezoni projekta. Načrtovano vzorčenje se v ničemer ne podvaja z obstoječim državnim monitoringom vrste, ki se ga izvaja s transektno metodo (pri čemer noben transekt ne leži na projektni površini).

Pri popisih bodo sodelovali vsi trije DOPPS ornitologi (skupno 96 dni).

V zadnjem letu trajanja projekta bosta DOPPS ornitolog (2) (10 dni) in ornitolog (3) (20 dni) pripravila poročilo o učinkih projektnih aktivnosti na ohranitveno stanje hribskega škrjanca.

UČINKI PROJEKTHNIH AKTIVNOSTI

Z ukrepi bomo trajno izboljšali habitat in ohranitveno stanje hribskega škrjanca (*Lullula arborea*). Z ukrepi bomo zadostili tudi v PUN prilogi 6.4 predvideni aktivnosti: oživljanje zaraščajočih se travnatih površin.

V aktivnosti sodelujejo:

DOPPS – 3 osebe

Občina Ajdovščina – 1 oseba

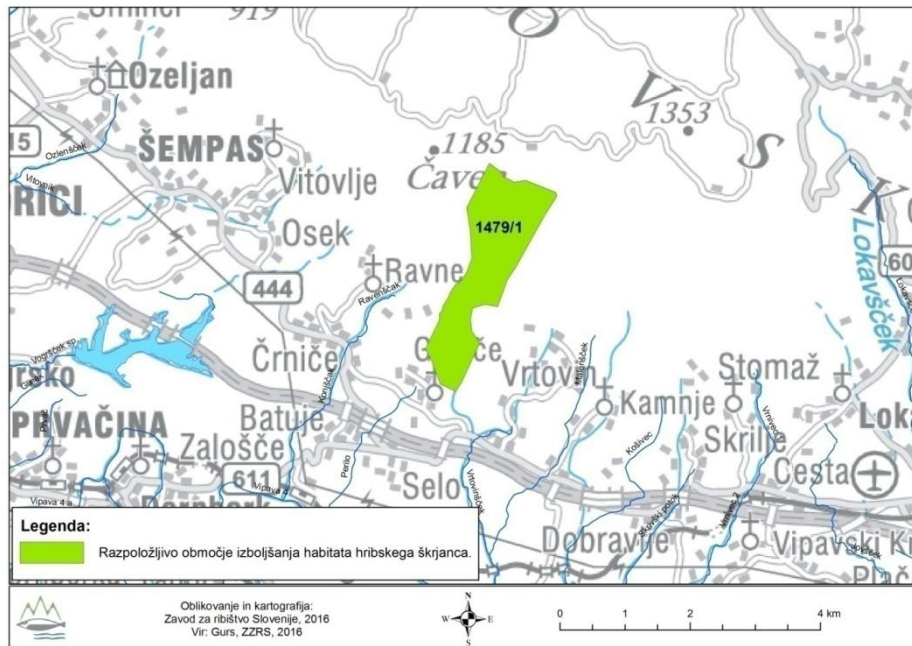
Oprema:

Pri izvedbi del tega varstvenega cilja bodo DOPPS ornitologi uporabljali osebno terensko opremo in daljnogled, katera je stroškovno opredeljena v varstvenem cilju 4.1.4.

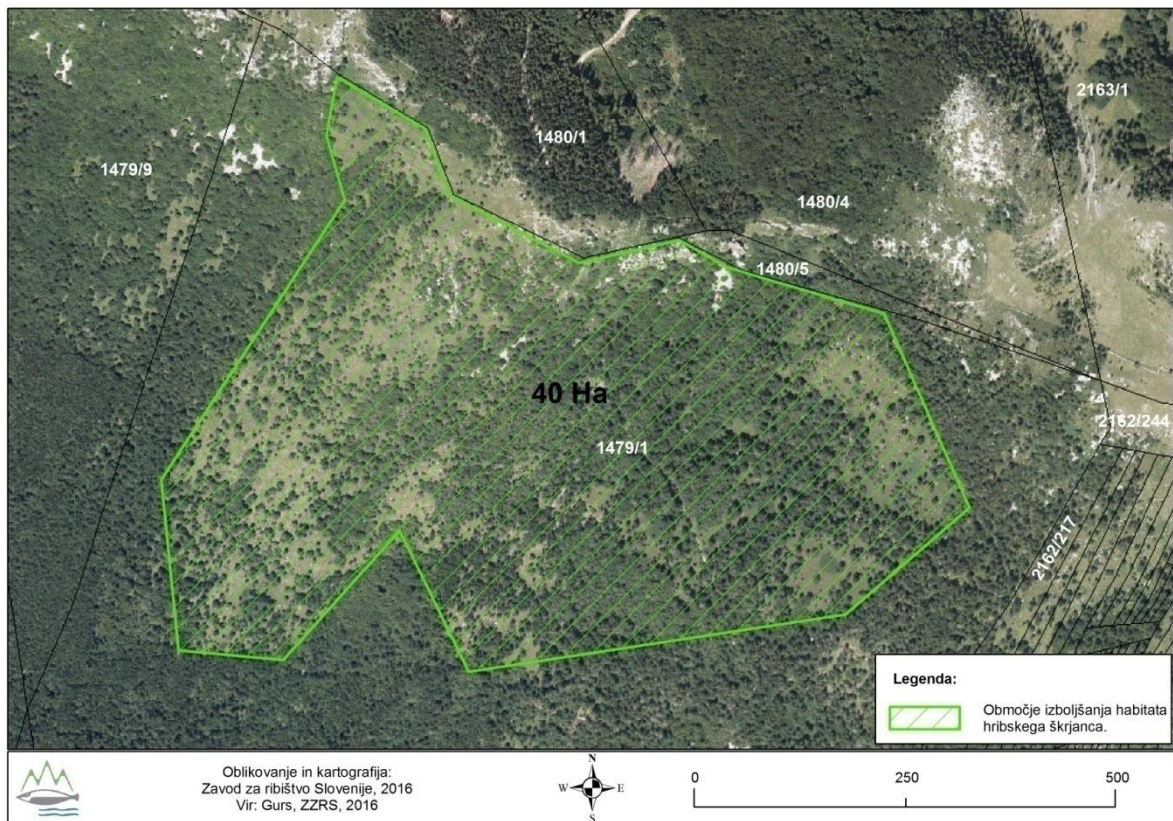
Aktivnosti	stroški dela	blago in storitve	investicije	fizični kazalnik
Neposredne skupaj	4.216 €	100.000 €	0 €	
<i>Odstranjevanje lesne zarasti</i>	4.216 €	100.000 €	0 €	<i>Obnova 25 ha habitata za vrsto.</i>
Posredne skupaj	28.281 €	10.000 €	0 €	
Posredne – interpretacija (skupaj)	0 €	0 €	0 €	
Posredne – študije, popisi za fokusiranje projektnih aktivnosti (skupaj)	20.844 €	0 €	0 €	
<i>Spremljanje učinkov varstvenega cilja 4.1.5. (popis stanja hribskega škrjanca)</i>	20.844 €	0 €	0 €	<i>Poročilo o učinkih aktivnosti varstvenega cilja 4.1.5.</i>
Posredne – zagotavljanje trajnosti rezultatov (skupaj)	7.437 €	10.000 €	0 €	
<i>Priprava načrta sečnje</i>	2.452 €	0 €	0 €	<i>Izdelan načrt</i>
<i>Sklepanje pogodb dolgoročnega varstva</i>	4.985 €	10.000 €	0 €	<i>Sklenjene pogodbe dolgoročnega varstva</i>
Varstveni cilj skupaj	stroški dela	blago in storitve	investicije	SKUPAJ
	32.497 €	110.000 €	0 €	142.497 €

Rezultati oz. prispevek h kazalnikom OP	ohranjanje	izboljšanje	obnova
Izhodiščno stanje kazalnika	<i>0 ha</i>		
Načrtovana vrednost kazalnika			<i>25 ha</i>

Grafični prikaz območij aktivnosti

Slika 12: Razpoložljivo območje na obrobju Trnovskega gozda za izboljšanje habitata hribskega škrjanca.

Slika 13: Dejansko območje na obrobju Trnovskega gozda, ki je predmet izboljšanja habitata hribskega škrjanca. Znotraj na karti označenega območja bomo na 25 ha obnovili habitat za hribskega škrjanca.

4.1.6 Varstveni cilj - izboljšanje stanja ohranjenosti ciljne vrste strašničin mravljiščar (*Maculinea teleius*)/ revitalizacija mokrotnih travnikov

Opis doseganja varstvenega cilja

Razširjenost strašničinega mravljiščarja je v Vipavski dolini dobro poznana. Največje zgoščine najdb so na območju Mlak in Ajševice, kamor spadajo tudi travišča ob robu gozda Panovec. Travišča so trenutno v zaraščanju, kar krči življenjski prostor že tako ogroženih, na travnikih živečih vrst. V okviru projekta bomo na dveh parcelah na robu gozda Panovec obnovili habitat strašničinega mravljiščarja. Odstranili bomo lesno zarast, zasadili gostiteljsko rastlino metulja – strašnico in prilagodili košnjo potrebam ciljne vrste. Z zasaditvijo strašnice bomo zagotovili, da le ta ne bo omejujoč faktor števila strašničinega mravljiščarja na območju.

Koordinator ZRSVN (20 dni) bo pripravil načrt ureditve habitata oziroma načrt za izbranega izvajalca sečnje. Aktivnost je v skladu s PUN prilogo 6.1, kjer je predvidena obnovev habitata vrste. Z zemljišča velikosti vsaj 2 ha bo izbran zunanji izvajalec v prvem letu trajanja projekta, ob nadzoru ZRSVN koordinatorja (10 dni), odstranil lesno zarast in tujerodne vrste rastlin, zasadil strašnico ter v naslednjih letih izvajal košnjo metulju prijazno. V času priprave projekta je ZRSVN že pridobili pisna soglasja lastnikov omenjene parcele v velikosti 2 ha. **Še pet let po trajanju projekta bo ZRSVN s prilagojeno košnjo preprečeval zaraščanje zemljišča in s tem zagotovil trajne učinke akcije in projekta. Podpisane bodo zaveze z lastniki zemljišč.**

Koordinator ZRSVN bo v okviru tega varstvenega cilja aktivno komuniciral s Skladom kmetijskih zemljišč in gozdov ter lastniki zemljišč, jim predstavljal možnosti vključevanja v KOPOP ukrepe za metulje, s ciljem zagotavljanja trajnih učinkovitega varstvenega cilja in projekta.

INDIKATORSKA VRSTA za omenjen sklop ukrepov bo **strašničin mravljiščar** (*Maculinea teleius*). Skozi projekt bomo dokazovali izboljšanje ohranitvenega stanja vrste in njenega habitata.

MERJENJE UČINKOV PROJEKTHNIH AKTIVNOSTI bomo izvedli s primerjavo stanja indikatorske vrste pred (izhodiščno stanje) in po (končno stanje) izvedbi neposrednih akcij projekta. Izhodiščno stanje strašničinega mravljiščarja bomo evidentirali na mokrotnem travniku na obrobju gozda Panovec pri Novi Gorici, kjer se bo izvajala konkretna akcija tega projekta. Za spremljanje stanja te vrste bo izbran zunanji izvajalec, strokovnjak za metulje. Ta bo privzel vse obstoječe podatke (literatura, baze podatkov) in na terenu izpeljal zgolj nujno potrebna vzorčenja za dokaz učinkovitosti tega varstvenega cilja. Posluževal se bo preverjenih metod spremljanja ohranitvenega stanja te vrste. Popis končnega stanja indikatorske vrste bo potekal na istih lokacijah, z istimi metodami in z istim naporom kot popis izhodiščnega stanja indikatorske vrste. Izbran zunanji izvajalec bo v zadnjem letu trajanja projekta pripravil poročilo o učinkih projekta na ohranitveno stanje strašničinega mravljiščarja.

Metoda

Metoda vzorčenja vrste bo kartiranje videnih osebkov na v naprej določenih zaplatah. Izbran zunanji izvajalec – strokovnjak za metulje bo vzorčil trikrat v sezoni od aprila do septembra, ko se v naravi pojavljajo odrasli osebki. Z večkratnimi obiski istega mesta bo povečal verjetnost najdbe večjega števila osebkov. Ob vsakem vzorčenju bo popisal tudi stanje habitata, predvsem število zdravih strašnic na zaplatah, zaraščenost, tip habitata in košnja.

Vzorčenje bo izvedeno v prvem letu in nato ponovljeno v zadnjem letu trajanja projekta.

TRAJNI UČINKI PROJEKTHIH AKTIVNOSTI

Z ukrepi bomo trajno izboljšali habitat in ohranitveno stanje strašničnega mravljiščarja (*Maculinea teleius*). Z ukrepi bomo zadostili tudi v PUN prilogi 6.4 predvidenima aktivnostma: revitalizacija mokrotnih travnikov, odstranitev invazivnih tujerodnih vrst.

V aktivnosti sodeluje:

ZRSVN – 1 oseba

Oprema:

Za izvedbo del bo koordinator ZRSVN potreboval osebno terensko opremo (čevlje, hlače in jakno). Ta je stroškovno opredeljena v temu (4.1.6.) varstvenemu cilju.

Aktivnosti	stroški dela	blago in storitve	investicije	fizični kazalnik
Neposredne skupaj	2.546 €	10.730 €	0 €	
<i>Ureditev habitata strašničnemu mravljiščarju</i>	2.546 €	10.730 €	0 €	<i>Ureditev 2 ha habitata</i>
Posredne skupaj	7.544 €	10.000 €	0 €	
Posredne – interpretacija (skupaj)	0 €	0 €	0 €	
Posredne – študije, popisi za fokusiranje projektnih aktivnosti (skupaj)	0 €	10.000 €	0 €	
<i>Spremljanje učinkov varstvenega cilja 4.1.6. (popis stanja strašničnega mravljiščarja)</i>	0 €	10.000 €	0 €	<i>Poročilo o učinkih aktivnosti varstvenega cilja 4.1.6.</i>
Posredne – zagotavljanje trajnosti rezultatov (skupaj)	7.544 €	0 €	0 €	
<i>Komunikacija s Skladom KZG in lastniki zemljišč</i>	3.772 €	0 €	0 €	<i>Seznam kontaktiranih lastnikov zemljišč</i>
<i>Priprava načrta ureditve habitata strašničnega mravljiščarja</i>	3.772 €	0 €	0 €	<i>Izdelan načrt</i>
Varstveni cilj skupaj	stroški dela	blago in storitve	investicije	SKUPAJ
	10.090 €	20.730 €	0 €	30.820 €

Rezultati oz. prispevek h kazalnikom OP	ohranjanje	izboljšanje	obnova
Izhodiščno stanje kazalnika	0 ha		
Načrtovana vrednost kazalnika			2 ha

Grafični prikaz območij aktivnosti:

Slika 14: Območji obnove habitata strašničinega mravljiščarja.

Slika 15: Parceli na robu gozda Panovec, kjer bomo obnovili habitat strašničinega mravljiščarja.

4.1.7 Varstveni cilj – izboljšanje stanja ohranjenosti ciljne vrste rogač (*Lucanus cervus*)

Opis doseganja varstvenega cilja

Rogač je v Vipavski dolini splošno razširjena vrsta. Njegove ličinke kar nekaj let preživijo v trohnečem lesu listavcev, ki pa, zaradi načina upravljanja z gozdovi (odstranjevanje odmrlega drevja), postopoma izginja. Z izginjanjem trohnečega lesa se posledično krči tudi habitat rogača. V okviru projekta bomo za namene povečanja habitata rogača na pogozdene površine projektnih območij polagali odmrlo lesno biomaso (1 ha). Vir lesne biomase bodo drevesa posekana v okviru projekta za namene izboljšanja stanja ostalih ciljnih vrst projekta (dvoživk, močvirskega krešiča, vidre, hribskega škrjanca in metulja). Posekano lesno biomaso odložili v bližnje pogozdeno območje in jo tako pustili v njenem izvornem okolju. S tem bomo povečali habitat za ličinke rogača za vsaj 1 ha. Dela v okviru te aktivnosti nismo finančno ovrednotili saj bodo izpeljana v okviru ostalih aktivnosti projekta (4.1.1, 4.1.2; 4.1.5 in 4.1.6). Po koncu projekta bo ZRSVN zagotovil, da v gozdu puščena lesna biomasa ne bo odstranjena.

PREGLED UČINKOV PROJEKTHNIH AKTIVNOSTI

Stanja rogača ne bomo popisovali saj je zaradi dolgega življenjskega cikla (dolgoletni razvoj ličink), učinke projekta v času trajanja projekta nemogoče dokazati.

TRAJNI UČINKI PROJEKTHNIH AKTIVNOSTI

Z ukrepi bomo trajno izboljšali habitat in ohranitveno stanje rogača (*Lucanus cervus*).

Aktivnosti	stroški dela	blago in storitve	investicije	fizični kazalnik
Neposredne skupaj	/	/	/	
<i>Ureditev in obnova habitata rogaču</i>	/	/	/	<i>Odložena lesna biomasa s površino lubja 1ha na območju 20 ha</i>
Posredne skupaj	/	/	/	
Posredne – interpretacija (skupaj)	/	/	/	
Posredne – študije, popisi za fokusiranje projektnih aktivnosti (skupaj)	/	/	/	
Posredne – zagotavljanje trajnosti rezultatov (skupaj)	/	/	/	
<i>Priprava načrta ureditve habitata rogaču, z načrtom polaganja lesne biomase</i>	/	/	/	<i>Izdelan načrt</i>
Varstveni cilj skupaj	stroški dela	blago in storitve	investicije	SKUPAJ
	/	/	/	/

Rezultati oz. prispevek h kazalnikom OP	ohranjanje	izboljšanje	obnova
Izhodiščno stanje kazalnika	15.500 ha		
Načrtovana vrednost kazalnika		20 ha	1 ha

4.2 Splošni sklop

Poleg aktivnosti vsebinskega sklopa je v projektu ključno vzpostaviti tudi splošno interpretacijo ukrepov, saj se v Vipavski dolini tako obsežen in ciljno naravovarstveni projekt še ni izvajal. S tem namenom smo v splošni sklop, poleg vodenja projekta, uvrstili tudi splošno interpretacijo ukrepov.

Opis aktivnosti

VODENJE PROJEKTA

Zavod za ribištvo Slovenije bo kot vodilni partner projekta zadolžen za celotno izvedbo projekta in nadzor nad izvajanjem projektnih aktivnosti pridruženih partnerjev. Ti so Zavod RS za varstvo narave, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Direkcija Republike Slovenije za vode, Občina Ajdovščina, Občina Nova Gorica in Občina Miren – Kostanjevica, ki v projektu nastopa kot predstavnik Občin Vipavske doline.

Sodelujoči partnerji imajo številne izkušnje z vodenji različnih evropskih in nacionalnih projektov in so seznanjeni s strogimi pravili finančno – administrativnega vodenja in odgovornostjo za izvedbo projektnih del.

Vsak sodelujoči partner projekta bo z ustreznim postopkom določil koordinatorja projekta. Koordinator projekta bo v okviru svoje organizacije zadolžen za koordinacijo planiranih aktivnosti in izvedbo v zastavljenih časovnih okvirih.

ZZRS bo poleg koordinatorja projekta imenoval tudi projektne vodje, ki bo zadolžen za nadzor nad izvajanjem projektnih aktivnosti in kontrolo nad časovnim izvajanjem celotnega projekta. Vsem projektnim partnerjem bo nudil podporo pri vodenju administracije in pri komunikaciji z deležniki. Usklajeval bo delovne procese vseh projektnih partnerjev in bo zadolžen za pripravo končnih poročil ter izdajanje mesečnih zahtevkov pristojnemu organu. Vodji projekta bo pomagal administrator.

Oblikovala se bo delovna skupina projekta. Vanjo bodo vključeni koordinatorji vseh projektnih partnerjev in vodja projekta, ki bo delovno skupino vodil. Delovna skupina se bo sestajala na tri mesece. Sestanki bodo zaradi racionalizacije stroškov organizirani na sedežu Občine Miren – Kostanjevica. Ostala komunikacija med partnerji bo potekala po telefonu in elektronsko.

Glavne naloge vodje projekta bodo:

- podpora in nadzor nad izvajanjem aktivnosti vseh projektnih partnerjev,
- vodenje delovnih sestankov,
- priprava javnih naročil za nakup vse potrebne opreme in izbor zunanjih izvajalcev,
- pregled nad časovnim izvajanjem vseh projektnih aktivnosti,
- nadzor nad črpanjem finančnih sredstev (ali so skladne s planiranimi financami projekta),
- evalvacija aktivnosti, rezultatov in doseženih ciljev,
- poročanje pristojnemu organu.

Glavne naloge koordinatorev projekta bodo:

- koordinacija dela projektne ekipe (na projekt dodeljenih zaposlenih za izvedbo aktivnosti znotraj organizacije),
- priprava in izvedba postopkov javnega naročanja za nakup vse potrebne opreme in izbor zunanjih izvajalcev,
- priprava časovnic in zbiranje vse dokumentacije skladno z navodili vodje projekta,
- poročanje vodji projekta o napredku nad izvajanjem del,
- udeležba na delovnih sestankih.

Ustrezno vodenje projekta, z ustrezno definiranimi funkcijami in skupnim nadzorom nad izvajanjem del vseh projektnih partnerjev zagotavlja učinkovito izvedbo projekta in pravočasno reševanje morebitnih nastalih težav pri izvedbi.

SPLOŠNA INTERPRETACIJA UKREPOV:

Za podporo predlaganih varstvenih ciljev je ključna dodatna interpretacija projektnih vsebin in predstavljanje pomena naravnih vrednot Vipavske doline. Interpretacija je zasnovana na način, ki bo z vzpostavljeno infrastrukturo ciljno usmerjala obiskovalce z najbolj obremenjenih in občutljivih območij Vipavske doline ter tako posredno vplivala na ohranjanje ciljnih habitatnih tipov in vrst projekta.

Vipavska dolina je turistično zelo zanimiva in vsako leto privabi več tisoč obiskovalcev. Zaradi pomanjkanja infrastrukture in posledično zahajanja obiskovalcev na območja po lastni volji, prihaja do nepovratnih poškodb varovanih habitatov. Tam odlagajo smeti in s svojo prisotnostjo plašijo že tako ogrožene živali in uničujejo njihove habitate. Zato je na tem območju nujno ukrepanje.

V okviru tega projekta smo na območju Vipavske doline predvideli vzpostavitev usmerjevalne infrastrukture, ki bo obiskovalce že sama po sebi usmerjala z najbolj občutljivejših območij na območja, kjer ti ne bodo motili naravnih procesov in ne bodo imeli negativnega vpliva na ciljne vrste in njihove habitate. Po celotni Vipavski dolini bomo uredili tematsko učno pot, ki bo preusmerjala obiskovalce ter hkrati služila tudi ozaveščanju ljudi o naravnih vrednotah Vipavske doline in o pomenu njihovega ohranjanja. Pot bomo speljali po že obstoječih lokalnih cestah in brveh. Obnovili bomo zgolj predele, da zagotovimo neprekinjen potek poti od izvira Vipave do meje z Italijo. Dela bodo zaključena najkasneje v četrtem letu trajanja projekta. Po koncu trajanja projekta bodo skrb za pot prevzele občine Vipavske doline, kjer se bo pot tudi fizično nahajala. Vsaka od občin Vipavske doline (Vipava, Ajdovščina, Renče-Vogrsko, Nova Gorica, Miren-Kostanjevica) bo skrbela za odsek poti na svojem ozemlju. Vzdrževanje poti bo del občinskega letnega programa. Podrobneje so zadolžitve in odgovornosti vezane na vzdrževanje opredeljene v Dokumentu identifikacije investicijskega projekta (DIIP), ki ga je junija 2017 pripravil NI-BO Robert Likar s.p..

Usmerjevalna tematska učna pot bo poleg preusmerjanja obiskovalcev služila ozaveščanju ljudi o naravnih vrednotah Vipavske doline in o pomenu njihovega ohranjanja. Predvidena je postavitev vsaj petih ozaveščevalnih tabel z interpretacijo in predstavitvijo vsebin (aktivnosti) projekta.

Tematska učna pot bo povezovala vse občine doline Vipave. Potekala bo ob reki Vipavi, od izvira reke Vipave do italijanske meje. Celotna pot bo dolga okoli 40 km. V Italiji se bo pot povezala z že obstoječo italijansko potjo, ki vodi vse do izliva Soče. Glavno sporočilo poti bo vzajemnost človeka in narave. Pot bo izpostavila bistvene elemente projekta, kot so pomen območij Natura 2000 za človeka, posledice vnosa tujerodnih vrst v naravo, problematiko ogroženih vrst ter pomen interdisciplinarnega povezovanja stroke z lokalnim prebivalstvom. Občine so v fazi priprave tega projekta že pripravile idejno zasnovo oziroma zaris trase možne poti, ki je bila osnovana na podlagi projektnih lokacij in ciljev tega projekta. Traso poti so pripravljavci osnutka predhodno uskladili s predstavniki ZRSVN in DRSV, ki so pristojni za izdajajo soglasij. V traso so zajeli že obstoječe makadamske ali vaške poti. V okviru projekta jih bomo sanirali na mestih kjer bo, za doseg njihove namembnosti, to nujno potrebno. Na 40 km dolgi poti je predvidena obnova 20 km poti. Asfaltnih cest smo se izognili, kjer je bilo le mogoče. Na poti so predvidena počivališča s klopmi, kjer bodo nameščene tudi ozaveščevalno interpretacijske table (glej splošni sklop; informiranje in komuniciranje). Na nekaj mestih trasa poti prečka glavno strugo reke Vipave. Izkoristili bomo že obstoječe premostitve reke in jih sanirali zgolj, če bo to nujno potrebno. Nekatere premostitve bomo izkoristili v namene ptičjih opazovalnic, saj so vodne in obvodne ptice Vipavske doline zanimive in tako pogoste, da jih zlahka zapazimo. Sonaravno ptičjo opazovalnico bomo postavili

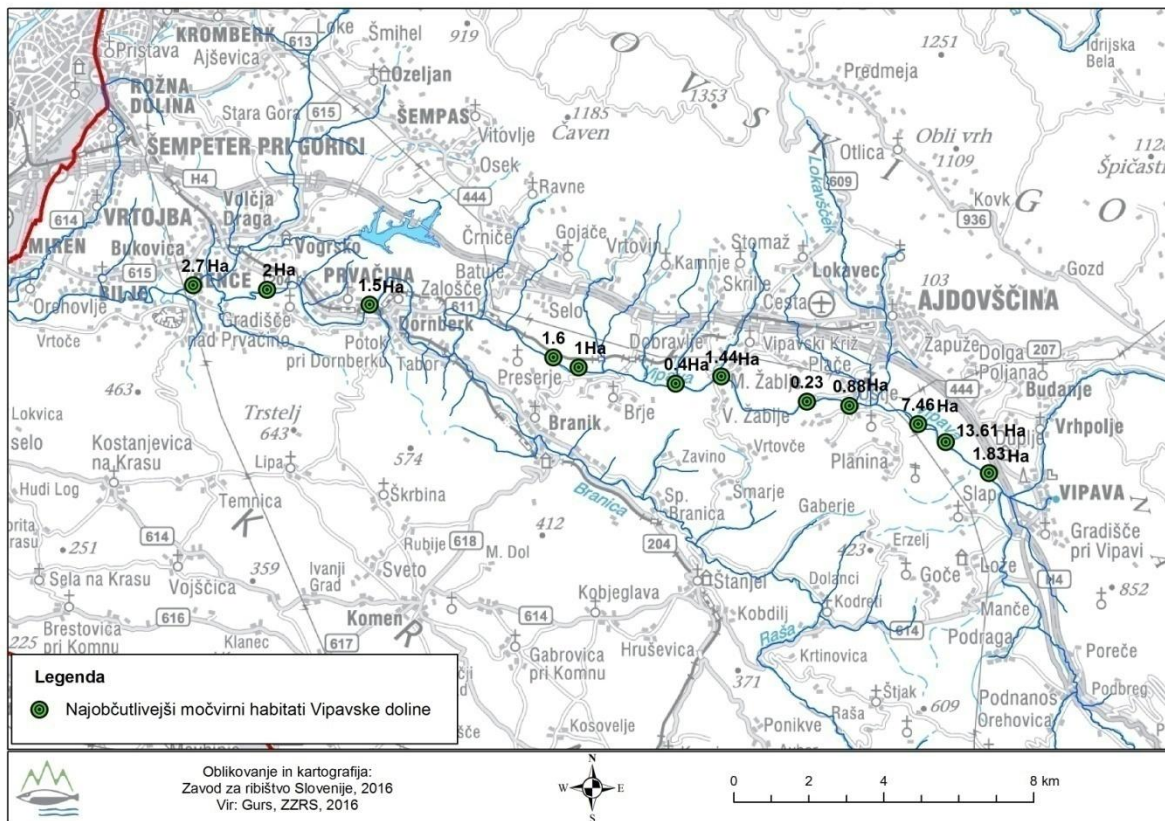
tudi na območju opuščene glinokopa Renče, ki predstavlja sekundarni habitat za številne zanimive vodne in obvodne ptice. DOPPS ornitolog (2) (2 dni) in ornitolog (3) (8 dni) bosta pripravila interpretacijske vsebine za ptičjo opazovalnico.

Pot je zasnovana tako, da omogoča nadgradnjo, navezavo na bližnje znamenitosti, kot so mlini na reki Vipavi in izvir Hublja. Nadgradnjo poti se lahko izvede preko nadaljnjih, drugih projektov.

Za ureditev poti in postavitve ptičje opazovalnice bo koordinator Občine Miren – Kostanjevica (5 dni) izbral zunanja izvajalca. Nadzor nad izvajanjem del bosta izvajala koordinator Občine Ajdovščina (25 dni – za zgornji del poti) in koordinator Občine Miren – Kostanjevica (25 dni – za spodnji del poti). Koordinator Občine Miren – Kostanjevica (10 dni) bo v sodelovanju z Občino Renče in drugimi občinami zagotovil tudi vsa potrebna soglasja za umestitev ptičje opazovalnice kot tudi za posamezne lokacije umestitve interpretacijskih tabel na učni poti.

Pot bo nadgrajena z mobilno aplikacijo in tiskanim zemljevidom, ki bo obiskovalcem na voljo na informacijsko turističnih mestih v Vipavski dolini. Za izdelavo mobilne aplikacije in zemljevida bo zadolžen koordinator Občine Ajdovščina (43 dni). Mobilna aplikacija bo omogočala vpogled v podrobnejše interpretacije znamenitosti na poti, vključno z ogroženimi živalskimi in rastlinskimi vrstami ter habitatnimi tipi. Celotna zgodba, ki bo predstavljena ob vzpostavljeni tematski učni poti, se bo navezovala na projektno vsebino. Interpretacijske vsebine za usmerjevalno tematsko pot in mobilno aplikacijo bodo pripravili ZZRS koordinator (20 dni), strokovni sodelavec (1) (20 dni), ZRSVN koordinator (20 dni), DOPPS ornitolog (1) (7 dni) in ornitolog (2) (10 dni).

Aktivnosti	stroški dela	blago in storitve	investicije	fizični kazalnik
Splošna interpretacija (za doseganje ciljev projekta)	35.998 €	75.000 €	610.000 €	
<i>Izgradnja PU poti</i>	<i>8.473 €</i>	<i>15.000 €</i>	<i>580.000 €</i>	<i>Izgradnja/prenova usmerjevalno tematske poti na vsaj 20 km</i>
<i>Postavitev ornitološke opazovalnice</i>	<i>1.580 €</i>	<i>3.500 €</i>	<i>30.000 €</i>	<i>Postavljena ornitološka opazovalnica</i>
<i>Postavitev količkov</i>		<i>13.000 €</i>		<i>Postavljeni izobraževalni količki</i>
<i>Knjižica o tujerodnih vrstah rastlin in živali</i>	<i>6.124 €</i>	<i>20.000 €</i>	<i>0 €</i>	<i>5.000 kom</i>
<i>Izdelava mobilne aplikacije in zemljevidov za vodenje po PU poti</i>	<i>18.252 €</i>	<i>23.500 €</i>	<i>0 €</i>	<i>Delujoča mobilna aplikacija in 5.000 kom zemljevidov</i>
<i>Pridobivanje soglasij / projektna dokumentacija za PU pot in ornitološko opazovalnico</i>	<i>1.570 €</i>	<i>0 €</i>	<i>0 €</i>	<i>Pridobljena soglasja in projektna dokumentacija za PU pot (PZI) in ornitološko opazovalnico.</i>
Koordinacija projekta	229.403 €	37.000 €	0 €	
<i>Vodenje projekta</i>	<i>68.384 €</i>	<i>32.000 €</i>	<i>0 €</i>	<i>Uspešno izveden projekt. Oddana poročila in zahtevki za izplačilo</i>
<i>Koordinacija projektnih aktivnosti na nivoju projektnega partnerja</i>	<i>161.019 €</i>	<i>5.000 €</i>	<i>0 €</i>	<i>Učinkovito in v roku izvedene projektne aktivnosti. Poročila o delu.</i>
Zagotavljanje trajnosti rezultatov projekta – splošno	0 €	0 €	0 €	
Splošni sklop skupaj	stroški dela	blago in storitve	investicije	SKUPAJ
	265.401 €	112.000 €	610.000 €	987.401 €

Slika 16: Najobčutljivejši močvirni habitati Vipavske doline. Učno interpretacijska pot, ki bo potekala neprekinjeno po celotni Vipavski dolini, bo trajnostno razbremenila najobčutljivejša močvirna Natura 2000 območja doline Vipave.

4.3 Informiranje in komuniciranje

/Opiše se aktivnosti, ki so obvezne in v vlogi navedene v poglavju C.1, točka 7/

Aktivnosti informiranja in komuniciranja so za naravovarstvene projekte ključnega pomena, v kolikor želimo doseči trajne učinke. Namenjene so sistematičnemu seznanjanju različnih javnosti s projektnimi aktivnostmi in cilji projekta.

V okviru tega sklopa bomo pripravili komunikacijski načrt, ki bo določil bistvene ciljne skupine in najučinkovitejše medije in načine za njihovo doseganje.

Projektno območje bo, skladno z *Navodili organa upravljanja na področju komuniciranja vsebin Evropske kohezijske politike v programskem obdobju 2014 – 2020*, opremljeno z obveznimi oznakami (tablami) na katerih bodo osnovne informacije o projektu in financiranju.

Osnovni cilj projektnih aktivnosti tega sklopa je predvsem permanentna, vsakodnevna, sistematična komunikacija v zvezi z dogajanjem na projektu. Vsaka aktivnost, vsaka zanimivost mora doseči ciljno javnost. Informacije bodo oblikovane tako, da bodo razumljive predvsem skupinam, ki se z varstvom narave ne ukvarjajo sistematično. Za doseg ciljnih skupin bomo uporabljali različna orodja.

Zrejšo populacijo bomo dosegli preko sistematičnega komuniciranja z lokalnimi in regionalnimi mediji.

1. Sodelovanje z mediji

Sistematično poročanje o projektu je nujno za dvigovanje ozaveščenosti ljudi o problematiki, ki jo projekt obravnava. Nacionalne in lokalne radijske, časopisne in televizijske hiše bomo čez celotno obdobje trajanja projekta redno obveščali o poteku projekta. Vzpostavili bomo kontakte ter redno komunikacijo z lokalnimi dopisništvii največjih medijskih hiš, ki spremljajo in poročajo o lokalnih dogodkih. Predvidevamo vsaj 15 objav o projektu v medijih na leto, kar znaša skupno 60 objav v celotnem obdobju trajanja projekta.

Mlajšo in srednjo generacijo bomo dosegli preko projektne spletne strani in družabnih omrežij.

2. Spletna stran in družabna omrežja

Za ozaveščanje in podajanje informacij o poteku projekta bo izdelana spletna stran. ZZRS bo izbral zunanega izvajalca, ki bo izdelal spletno stran kot podstran že obstoječe spletne strani ZZRS in jo povezal z vsemi spletnimi stranmi sodelujočih partnerjev. Spletna stran bo na voljo uporabnikom tri mesece po pričetku izvajanja projekta. Posodabljanje spletne strani z aktualnimi novicami bo potekalo čez celotno obdobje trajanja projekta. Spletne vsebine bodo glede na tematiko pripravljali vsi sodelujoči partnerji.

Vzpostavili bomo tudi socialna omrežja – facebook stran, instagram in twitter. Ta način komunikacije zahteva praktično dnevno objavljanje novic s slikovnim gradivom na omenjenih platformah, vendar so učinki komunikacije veliki. Preko socialnih omrežij bomo javnost sistematično usmerjali na projektno spletno stran, kjer si bodo lahko podrobneje ogledali bistvene informacije o projektu.

Učinkovitost spletne strani in komunikacije preko družbenih omrežij bomo spremljali s številom obiskovalcev spletne strani in številom všečkov ali sledilcev.

Poznavanje ciljev projekta in konkretnih projektnih aktivnosti na strani različnih ciljnih skupin je, za dolgoročno zagotavljanje in nadgradnjo rezultatov, bistvenega pomena. Brez dvoma namreč drži ugotovitev, da bi ljudje (predvsem lokalno prebivalstvo in obiskovalci oziroma izletniki) povzročali precej manj škode in težav, v kolikor bi bili sistematično seznanjeni z občutljivostjo projektne

območja, vrst in habitatov in posledicami njihovih dejanj. Lokalno prebivalstvo kot tudi obiskovalci se običajno ne zavedajo negativnih vplivov njihovih ravnanj predvsem zaradi nepoznavanja, nevednosti oziroma neozaveščenosti.

Bistven cilj tega sklopa projekta je dvigniti nivo ozaveščenosti različnih skupin javnosti, najbolj pa lokalnega prebivalstva.

Za izvedbo aktivnosti tega sklopa bosta zadolžena predvsem ZZRS koordinator in strokovni sodelavec (1), v manjši meri pa so v ta sklop vključeni tudi ostali koordinatorji projektnih partnerjev.

Aktivnosti	stroški dela	blago in storitve	investicije	fizični kazalnik
Komuniciranje obveznih vsebin projekta ⁸	70.634 €	15.000 €	0 €	
<i>Komunikacijski načrt</i>	6.785 €	0 €	0 €	<i>Izdelan komunikacijski načrt</i>
<i>Informativne table</i>	3.334 €	7.000 €	0 €	<i>na projektne območju postavljenih 10 informativnih tabel</i>
<i>Spletna stran projekta</i>	25.305 €	3.000 €	0 €	<i>Vzpostavljena spletna stran in število ogledov.</i>
<i>Sodelovanje z mediji in vzpostavitev družbenih omrežij</i>	35.211 €	5.000 €	0 €	<i>60 objav v medijih in število objav v družbenih omrežjih ter število ogledov, všečkov in sledilcev.</i>
Informiranje in komuniciranje skupaj	stroški dela	blago in storitve	investicije	SKUPAJ
	70.634 €	15.000 €	0 €	85.634 €

⁸ Navodila organa upravljanja na področju komuniciranja vsebin Evropske kohezijske politike v programskem obdobju 2014 - 2020

5 Povzetek projekta

5.1 Kratek in jedrnat opis projekta (enako poglavje kot v vlogi)

Končni cilj projekta je ohranjanje, izboljšanje in obnova habitata živalskih in rastlinskih vrst celotne Vipavske doline ciljano na vrste: laška žaba (*Rana latastei*) - SP_1215, veliki pupek (*Triturus carnifex*) - SP_1167, hribski urh (*Bombina variegata*) - SP_1193, močvirski krešič (*Carabus variolosus*) - SP_4014, vidra (*Lutra lutra*) - SP_1355, močvirska sklednica (*Emys orbicularis*) - SP_1220, črnočeli srakoper (*Lanius minor*) - A339, hribski škrjanec (*Lullula arborea*) - A246, strašničin mravljiščar (*Maculinea teleius*) - SP_1059 in rogač (*Lucanus cervus*), - SP_1083.

Stanje habitatov ciljnih ogroženih vrst bomo:

- ohranjali na vsaj 0,201 ha površin,
- izboljšali na vsaj 152,844 ha površin in
- obnovili na vsaj 34,405 ha površin.

Projekt bo izpeljan v 7 sklopih, in sicer:

1. Obnova (0,005 ha), izboljšanje (9,994 ha) in ohranjanje (0,001 ha) habitata za ciljne vrste dvoživk in močvirskega krešiča:
 - Vzpostavili bomo pretočnost rokava Vipave pri kraju Brje, odstranili tujerodne vrste rastlin in zasadili obrežno in močvirno vegetacijo (izboljšanje habitata na vsaj 9,995 ha),
 - Na priležnem zamočvirjenem območju rokava izkopal vsaj 2 kala (obnova habitata na vsaj 0,005 ha) ter
 - Ohranjali trenutno še edini kal območja (0,001 ha).
2. Obnova (0,15 ha) in izboljšanje (11,85 ha) habitata za vidro:
 - Izkopali bomo trenutno zasuti rokav reke Vipave pri kraju Dolenje, odstranili bomo tujerodne vrste rastlin ter zasadili obrežno in močvirno vegetacijo (obnova habitata na vsaj 0,15 ha in izboljšanje habitata na vsaj 0,85 ha).
 - Vzpostavili bomo stalni pretoka vode skozi Novakovo mlinščico, odstranili bomo tujerodne vrste rastlin ter zasadili obrežno in močvirno vegetacijo (izboljšanje habitata na vsaj 1 ha).
 - Trenutno neprehodne štiri enostopenjske pregrade bomo preuredili v kaskadne drče in na območjih posega odstranili tujerodne vrste rastlin ter zasadili obrežno in močvirno vegetacijo (izboljšanje habitata na vsaj 10 ha).
3. Ohranjanje (0,2 ha) in izboljšanje (111 ha) habitata močvirske sklednice:
 - Odstranjevali bomo invazivne vrste želv (izboljšanje habitata na vsaj 111 ha).
 - Varovali bomo habitat močvirske sklednice na območju opuščene glinokopa Bilje, kjer bomo tudi odstranjevali invazivne vrste želv (ohranjanje habitata na vsaj 0,2 ha in izboljšanje habitata na vsaj 35 ha).

4. Obnova (6,25 ha) habitata črnočlega srakoperja
 - (i) Postavili bomo lovne preže, zasadili mejice in cvetne pasove na Ajdovskem polju (obnova habitata na vsaj 6,25 ha).

5. Obnova (25 ha) habitata hribskega škrjanca
 - (i) Odstranili bomo lesno vegetacijo in tako očistili trenutno zaraščajoče se površine na obrobju Trnovskega gozda pri Ajdovščini (obnova habitata hribskega škrjanca na vsaj 25 ha).

6. Obnova (2 ha) habitata strašničinega mravljiščarja
 - (i) Z odstranitvijo lesne zarasti, zasaditvijo strašnice in vzpostavitvijo vrsti prilagojene košnje bomo obnovili močvirni travnik na robu gozda Panovec pri Novi Gorici (obnova habitata na vsaj 2 ha).

7. Obnova (1 ha) in izboljšanje (20 ha) habitata za ličinke rogača
 - (i) Polagali bomo lesno biomaso listavcev podrlih v okviru ostalih aktivnosti projekta (obnova habitata na vsaj 1 ha in izboljšanje habitata na vsaj 20 ha).

5.2 Skupna vrednost kazalnikov programa

Kazalnik	Načrtovana vrednost prispevka projekta
C023	187,249 ha
6.7 ⁹	/

5.3 Tabele s povzetki

Pregled stroškov	Stroški dela	Blago in storitve	investicije
Neposredni	169.883 €	194.770 €	1.302.500 €
Posredni – interpretacija	11.252 €	5.000 €	0 €
Posredni – ostalo	326.410 €	239.793 €	14.500 €
Splošni sklop - interpretacija	35.998 €	75.000 €	610.000 €
Splošni sklop - koordinacija	229.403 €	37.000 €	0 €
Informiranje in komuniciranje	70.634 €	15.000 €	0 €
Skupaj	843.581 €	566.563 €	1.927.000 €

Terminski in finančni plan aktivnosti (po letih)

Ime sklopa	2017	2018	2019	2020	2021	Skupaj
4.1.1.	71.653 €	42.617 €	255.541 €	1.614 €	4.361 €	375.786 €
4.1.2.	96.711 €	516.027 €	431.437 €	436.411 €	24.653 €	1.505.239 €
4.1.3.	0 €	77.423 €	17.442 €	17.424 €	17.916 €	130.187 €
4.1.4.	0 €	40.447 €	7.047 €	17.835 €	14.253 €	79.581 €
4.1.5.	6.948 €	69.544 €	52.108 €	0 €	13.896 €	142.497 €
4.1.6.	0 €	7.544 €	7.003 €	11.273 €	5.000 €	30.820 €
4.1.7	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €
Splošni sklop	22.123 €	440.971 €	409.943 €	65.351 €	49.013 €	987.401 €
Informiranje in komuniciranje	28.901 €	15.129 €	15.129 €	15.129 €	11.347 €	85.634 €
Skupaj	226.336 €	1.209.702 €	1.195.632 €	565.036 €	140.438 €	3.337.144 €

Finančni načrt aktivnosti po partnerjih

Ime partnerja	Stroški dela	Blago in storitve	Investicije	Skupaj
ZZRS	398.352 €	378.118 €	1.302.500 €	2.078.971 €
DRSV	187.268 €	1.000 €	0 €	188.268 €
ZRSVN	94.442 €	21.730 €	0 €	116.172 €
DOPPS	102.929 €	9.715 €	4.500 €	117.144 €
Ajdovščina	45.190 €	133.500 €	0 €	178.690 €
Miren	15.400 €	32.500 €	338.355 €	386.255 €
Nova Gorica	0 €	0 €	271.645 €	271.645 €
Skupaj	843.581 €	576.563 €	1.917.000 €	3.337.144 €

⁹Kazalnik prikažete le, če bo izveden tudi komplementarni projekt, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo.

Oprema, nabavljena za potrebe projekta

Navedba opreme	Strošek opreme brez DDV	Delež amortizacije (%)	Upravičen strošek brez DDV
nahrbtni agregat s saki (2 kom.)	7.377 €	100	7.377 €
5 x ribiške hlače za zaposlene na projektu	3.279 €	100	3.279 €
5 x ribiški škornji za zaposlene na projektu	1.025 €	100	1.025 €
terenska oprema: 2 x hlače za zaposlene na projektu	246 €	100	246 €
terenska oprema: 2 x gojzarji za zaposlene na projektu	410 €	100	410 €
terenska oprema: 2 x jakna za zaposlene na projektu	541 €	100	541 €
prenosni računalnik za strokovnega sodelavca 1 (biolog)	820 €	100	820 €
pasti za ulov (40 kom.) in mreža	3.279 €	100	3.279 €
vabe	410 €	100	410 €
daljnogled, 2 kom.	1.639 €	100	1.639 €
terenski čevlji, 3 para	492 €	100	492 €
terenske hlače, 3 kom.	369 €	100	369 €
motika, 3 kom.	37 €	100	37 €
grablje, 3 kom.	37 €	100	37 €
terenska oprema (1 x hlače za zaposlenega na projektu)	123 €	100	123 €
terenska oprema (1 x gojzarji za zaposlenega na projektu)	205 €	100	205 €
terenska oprema (1 x jakna za zaposlenega na projektu)	270 €	100	270 €
6 x prenosni računalnik za zaposlene na projektu	4.920 €	100	4.920 €
Skupaj	25.475 €		25.475 €

5.4 Stroškovnik projekta

Izpolnite tabelo po kategorijah stroškov iz vloge za odločitev o podpori, poglavje C.1.

		Skupni stroški (A)	Neupravičeni stroški ¹⁰ (B)	Upravičeni stroški ¹¹ (C) = (A) – (B)	Odstotek skupnih upravičenih stroškov C/A
1	Nakup in gradnja nepremičnin ¹²	1.571.733 €	0 €	1.579.929 €	100 %
2	Nakup nezazidanih zemljišč ¹³	0 €	0 €	0 €	100 %
3	Oprema in druga opredmetena osnovna sredstva	25.475 €	0 €	25.475 €	100 %
4	Investicije v neopredmetena sredstva	0 €	0 €	0 €	100 %
5	Posredni stroški	74.778 €	0 €	74.778 €	100 %
6	Stroški uporabe osnovnih sredstev	0 €	0 €	0 €	100 %
7	Informiranje in komuniciranje	81.283 €	0 €	81.283 €	100 %
8	Stroški zunanjih izvajalcev (nadzor, dokumentacija)	446.067 €	0 €	437.870 €	100 %
9	Stroški plač in povračil v zvezi z delom	681.717 €	0 €	681.717 €	100 %
10	Vmesna vsota	2.881.053 €	0 €	2.881.053 €	100 %
11	DDV ¹⁴	456.091 €	0 €	456.091 €	100 %
12	SKUPAJ ¹⁵	3.337.144 €	0 €	3.337.144 €	100 %

DDV je upravičen strošek na podlagi pridobljenih izjav Finančne uprave Republike Slovenije, ki so priložene projektni dokumentaciji. V izjavah je izpostavljeno, da za izvajanje projekta VIPava upravičenci nimajo pravice do odbitka vstopnega DDV, saj izvajanje navedenega projekta predstavlja neobdavčljive transakcije.

¹⁰ Neupravičeni stroški zajemajo (i) izdatke zunaj obdobja upravičenosti; (ii) izdatke, neupravičene po veljavnih nacionalnih pravilih in pravilih EU; (iii) druge izdatke, ki niso bili prikazani za sofinanciranje. Opomba: datum začetka upravičenosti izdatkov je datum, ko Komisija prejme operativni program, ali 1. januar 2014, pri čemer se upošteva zgodnejši datum, razen če morajo veljati pravila za posamezen projekt, npr. državna pomoč.

¹¹ Skupni upravičeni stroški pred upoštevanjem zahtev iz 61. člena Uredbe (EU) št. 1303/2013.

¹² Če se pri gradnji vključijo tudi nepredvideni stroški, ti po odbitku nepredvidenih stroškov ne smejo presežati 10 % skupnih stroškov. Ti nepredvideni stroški se lahko vključijo v skupne upravičene stroške, ki se uporabljajo za izračun načrtovanega prispevka skladov.

¹³ V skladu z 69. členom Uredbe (EU) št. 1303/2013.

¹⁴ Povračljiv DDV je vselej neupravičen strošek. Če je DDV naveden kot upravičen, to posebej utemeljite.

¹⁵ Skupni stroški morajo vsebovati vse stroške, nastale pri projektu, od načrtovanja do nadzora, ter morajo vključevati DDV, ne glede na to, ali je ta povračljiv ali ne.

6 Okvirni finančni in terminski načrt

Priložili smo Excel datoteke z izračuni.